

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Diplomová práce

Bc. Jaroslav Kaňa

ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST DĚTÍ ZE SPECIFICKÉHO PROSTŘEDÍ

Olomouc 2019 Vedoucí práce: prof. PhDr. PaedDr. Miloň Potměšil, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce, a použil pouze uvedené zdroje. Dále prohlašuji, že verze diplomové práce na CD nosiči je totožná s verzí tištěnou.

Olomouc, 17. 6. 2019

Jaroslav Kaňa

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval prof. PhDr. PaedDr. Miloni Potměšilovi, Ph.D. za jeho pomoc a odborné vedení diplomové práce. Rovněž bych chtěl poděkovat doc. MUDr. Daliboru Pastuchovi, Ph.D., MBA za jeho podnětné rady a odborné připomínky, Mgr. Bc. Štefanu Rehákovvi za připomínky k právní problematice základního vzdělávání, Mgr. Veronice Chmelové za supervizi v diagnostice školní připravenosti a Mgr. Ivetě Křepelové za supervizi při vedení rozhovorů.

Obsah

ÚVOD	7
1 PŘEDPOKLADY PRO NÁSTUP DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY	9
1.1 Legislativní zakotvení školní připravenosti	9
1.2 Průběh zápisu do 1. třídy	12
2 ŠKOLNÍ ZRALOST A PŘIPRAVENOST	13
2.1 Školní zralost	13
2.2 Školní připravenost	16
2.3 Školní nezralost a nepřípravenost	18
2.3.1 Školní nezralost	18
2.3.2 Školní nepřípravenost	19
3 DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ ZRALOSTI A PŘIPRAVENOSTI	20
3.1 Jiráskův test školní zralosti	20
3.1.1 Kresba mužské postavy	20
3.1.2 Nápodoba psacího písma	21
3.1.3 Obkreslení skupiny teček	22
3.2 Test verbálního myšlení	24
3.3 Reverzní test	25
3.4 Vinelandská škála sociálních dovedností	25
3.5 Zkouška sluchové analýzy a syntézy	26
3.6 MaTeRS	27
3.7 Test Diagnostika školní připravenosti	27
3.8 Shrnutí k testovým metodám školní připravenosti	28
4 RODINA	30
4.1 Funkce rodiny	31
4.2 Rodina a její problémy	31
4.2.1 Závislost na psychoaktivních látkách	32

4.2.2	Závislost na alkoholu	33
4.2.3	Pracovní problémy.....	34
4.3	Výchovné styly v rodině.....	34
5	METODOLOGIE VÝZKUMU	37
5.1	Cíl výzkumu.....	37
5.2	Výzkumná metoda.....	37
5.3	Polostrukturovaný rozhovor.....	38
5.4	Standardizovaný test	39
5.5	Metoda vytváření trsů	39
5.6	Metoda zachycení vzorců	39
5.7	Subjekt výzkumu.....	40
5.8	Analýza dat	40
5.9	Interpretace dat.....	42
5.9.1	Matka 1.....	42
5.9.2	Matka 2.....	46
5.9.3	Matka 3.....	50
5.9.4	Matka 4.....	54
5.9.5	Matka 5.....	58
5.9.6	Matka 6.....	62
5.9.7	Matka 7.....	66
5.9.8	Matka 8.....	71
5.9.9	Matka 9.....	75
5.9.10	Matka 10.....	78
6	DISKUZE	82
6.1	Limity studie	84
7	ZÁVĚR.....	86
7.1	Doporučení pro praxi.....	87

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	88
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	92
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A PŘÍLOH	93
PŘÍLOHA Č. 1 – POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR	94
ANOTACE	96

ÚVOD

Školní připravenost dětí se týká všech jednotlivců, neboť v České republice je zakotvena povinná školní docházka. Setkávají se s ní tak všichni rodiče dětí, kteří jsou na prahu zahájení povinné školní docházky na základní škole a v danou dobu jsou účastni na vzdělávání v mateřské škole. Školní připravenost je širokým pojmem, který zahrnuje mnoho aspektů rozvoje člověka a jeho dovedností, kdy školní připravenost může být rozvíjena nejen s pomocí odborníků, ale i s pomocí rodičů. Rodiče, především matky, hrají ve školní připravenosti dítěte podstatnou roli, neboť tráví s dítětem nejvíce času.

Diplomová práce se zaměřuje na školní připravenost dětí pocházejících ze specifického prostředí, a to azylových domů z Olomouckého, Zlínského a Moravskoslezského kraje. Stěžejní část práce se nezaměřuje na samotnou školní připravenost jako takovou, ale zaměřuje se především na vztah školní připravenosti dětí a matek z azylových domů. Skrze strukturované a systematické rozhovory diplomová práce zjišťuje, jak se matky z azylových domů orientují v problematice školní připravenosti jejich dětí, přičemž jsou dané aspekty zkoumány otázkami ohledně rodinné anamnézy, rozvoje dítěte, předškolního vzdělávání a povědomí školní připravenosti.

Hlavním cílem této diplomové práce je zjištění vztahu mezi povědomím matek ze specifického prostředí o školní připravenosti obecně a školní připravenosti jejich dětí a faktickou školní připraveností těchto dětí, které jsou v období před nástupem do základní školy, tedy zda matky z azylových domů mají povědomí o tom, co je to školní připravenost, zda mají k dispozici vhodný nástroj a zda jsou schopny jej použít a dostatečně připravit své děti na povinnou školní docházku.

Před zahájením tvorby diplomové práce byly prostudovány tyto tituly z tzv. vstupní literatury:

1. BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2010, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. Předškoláci a děti prvního stupně ZŠ. ISBN 9788025125694.
2. BERČÍKOVÁ, Alena, ŠMELOVÁ, Eva, STOLINSKÁ, Dominika. *Učitel – aktér edukačního procesu předškolního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 77 s. ISBN 978-80-244-4033-0.

3. KŘOVÁČKOVÁ, Blanka. *Diagnostika – učitel - žák*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 84 s. ISBN 978-80-7435-498-4.
4. KUTÁLKOVÁ, Dana. *Jak připravit dítě do 1. třídy: rozvoj obratnosti, smyslové vnímání, řeč, náměty a hry, kresba, školní zralost*. Praha: Grada Publishing, 2005, 165 s. ISBN 8024710404.
5. OTEVŘELOVÁ, Hana. *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-802-6210-924.
6. ŠMELOVÁ, Eva, PETROVÁ Alena, SOURALOVÁ, Eva a kol. *Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 312 s. Monografie. ISBN 978-80-244-3345-5.
7. ŠULOVÁ, Lenka. *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 248 s. ISBN 978-80-7478-542-9.
8. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. A přeprac. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

Zodpovězení výše uvedených výzkumných otázek bude cílem této práce, která poslouží jako případný podklad pro další výzkum v této oblasti. Důležitým determinantem výzkumu tak jsou matky pocházející ze specifického prostředí, tj. z azylových domů nacházejících se ve výše uvedených krajích České republiky. Specifické prostředí totiž má vliv na školní připravenost dětí a je nutné se touto problematikou zabývat. Zodpovězení výzkumných otázek bude moci být využito tedy nejen pro další výzkum, ale i pro zvolení vhodného postupu a přístupu při práci s matkami pocházejícími z takového prostředí, kdy tato doporučení jsou součástí závěru této práce.

1 Předpoklady pro nástup do základní školy

Nástup dítěte do školní docházky je v jeho životě jedinečnou a pro jeho rozvoj důležitou událostí. Pro nekomplikované zahájení školní docházky je důležité, aby děti byly v době zápisu přiměřeně zralé a dostatečně připravené.

1.1 Legislativní zakotvení školní připravenosti

Školní připravenost jako taková není konkrétně upravena v právním řádu České republiky, avšak je obsažena v rámci právní úpravy předškolního, základního, středního, vyššího odborného a jiného vzdělávání, neboť je nedílnou součástí povinné školní docházky a základního vzdělávání.

Přijetí dítěte do základní školy upravuje ustanovení § 36 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v aktuálním znění (školský zákon), které upravuje začátek a trvání povinné školní docházky, stanovuje okruh osob, jichž se povinná školní docházka týká, a určuje školy, v nichž je možné povinnou školní docházku plnit. Rovněž jsou v daném ustanovení obsaženy povinnosti zákonných zástupců související s přihlášením jejich dítěte k povinné školní docházce a určeny povinnosti ředitele školy při přijímání žáka do základní školy. (Školský zákon, 1. vydání, 2014).

Dle ustanovení § 36 odst. 3 školského zákona začíná pro dítě povinná školní docházka školním rokem, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šesti let. Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce v kalendářním roce, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku, jestliže dítěti nebyl udělen odklad, který souvisí se školní připraveností dítěte. Odklad povinné školní docházky je pak upraven v ustanovení § 37 školského zákona, který ve svém odstavci 1 stanoví, že pokud dítě není tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte v době zápisu dítěte k povinné školní docházce, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok. K žádosti o odklad povinné školní docházky je nutné doložit doporučující posouzení příslušného školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně pedagogické centrum) a odborného lékaře nebo klinického psychologa. Uvedené podmínky ustanovení § 37 odst. 1 školského zákona tak

musí být při schvalování odkladu splněny současně. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku.

Podle ustanovení § 37 odst. 2 je škola povinna při zápisu dítěte do prvního ročníku informovat zákonného zástupce dítěte o tom, že je zde možnost odkladu povinné školní docházky.

Školský zákon rovněž předpokládá i možnost, že se problémy související se školní připraveností dítěte objeví i v průběhu prvního ročníku povinné školní docházky. Ustanovení § 37 odst. 3 upravuje tuto problematiku tak, že pokud se u žáka v prvním roce plnění povinné školní docházky projeví nedostatečná tělesná nebo duševní vyspělost k plnění povinné školní docházky, může ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce žákovi dodatečně odložit začátek plnění povinné školní docházky na následující školní rok, tudíž jde o tzv. dodatečný odklad. V případě dodatečného odkladu podle citovaného ustanovení školského zákona neplatí pro odklad povinné školní docházky věkové omezení uvedené v ustanovení § 37 odst. 3 školského zákona, tedy osm let věku. (Komentář, Školský zákon)

Pokud pak ředitel školy kladně rozhodne o odkladu povinné školní docházky daného dítěte, má školským zákonem stanovenou povinnost doporučit takovému zákonnému zástupci dítěte vzdělávání dítěte před nástupem do prvního ročníku, a to v přípravné třídě základní školy nebo v posledním ročníku mateřské školy, pakliže existuje předpoklad, že toto vzdělávání umožní vyrovnat vývoj dítěte. Tato povinnost ředitele školy je stanovena v ustanovení § 37 odst. 4 školského zákona. Pro povolení dodatečného odkladu není potřeba dokládat doporučující posudek školského poradenského zařízení, klinického psychologa či odborného lékaře. Dodatečný odklad je možné navíc povolit i dítěti, kterému již byl povolen odklad standardní dle ustanovení § 37 odst. 1 školského zákona. Ředitel může zákonného zástupce informovat o možném odkladu jak písemně, tak pouze ústně v rámci zápisu do prvního ročníku. (Komentář, Školský zákon)

Zákonní zástupci tak mají i z hlediska zákona v případě zahájení povinné školní docházky svého dítěte značnou možnost ovlivnit vývoj a školní vzdělávání svého dítěte. Standardní odklad povinné školní docházky dítěte závisí na jejich žádosti. U dodatečného odkladu zákonní zástupci musí udělit souhlas s tím, aby ředitel odložil začátek plnění povinné školní docházky dítěte. Zákonní zástupci by tak při rozhodování (ať už podávání žádosti či udělování souhlasu) o odkladu povinné školní docházky měli zastávat stejný názor, pakliže

má dítě samozřejmě dva zákonné zástupce. Odklad začátku povinné školní docházky je významným zásahem do vývoje dítěte a jeho začlenění do společnosti. Zákonný zástupce, který požádá o odklad povinné školní docházky svého dítěte, má povinnost dítě následující školní rok přihlásit k této povinné školní docházce a do té doby by měl zajistit, aby se dítě rozvíjelo takovým způsobem, aby bylo schopno zvládnout průběh povinné školní docházky. Zákonní zástupci tudíž musí dbát na rozvoj svých dětí a šetřit jejich práv a oprávněných zájmů i v rámci povinné školní docházky.

Tento předpoklad potvrzují i ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v aktuálním znění (občanský zákoník). Nejčastějšími zákonnými zástupci dítěte jsou totiž jeho rodiče, případně jeden z rodičů, kteří mají vůči svému dítěti tzv. rodičovskou odpovědnost. Rodičovská odpovědnost je upravena v ustanovení § 858 občanského zákoníku, kdy tento termín zahrnuje *„povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělávání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění.“* (§ 858 občanského zákoníku) Z citovaného ustanovení je zcela zřejmá povinnost rodičů pečovat o rozumový vývoj dítěte a zajišťovat jeho výchovu a vzdělávání, přičemž tyto povinnosti jsou v přímém spojení s výše uvedenými ustanoveními školského zákona.

Povinnost zajistit vzdělání dítěte je z hlediska občanského zákoníku povinností spojenou mimo jiné s výběrem školy pro základní vzdělávání. Rodiče musí při výběru základní školy a dalšího vzdělávání brát v potaz nejen věk dítěte a jeho názor, ale i schopnosti a nadání dítěte. Z hlediska zákona je volba školy a obecně zajišťování vzdělání dítěte významnou záležitostí. To znamená, že pokud se rodiče v této záležitosti neshodnou a dojde mezi nimi k rozporu, rozhodne o této záležitosti soud na návrh některého z rodičů (Komentář. Občanský zákoník II. Rodinné právo).

K tomu, aby rodiče své zákonné povinnosti dostáli, mohou dle ustanovení § 857 odst. 2 občanského zákoníku užívat vhodných výchovných opatření, které odpovídají rozvíjejícím se schopnostem dítěte. Tyto výchovné prostředky je možné použít pouze v přiměřené míře a podobě, která neohrožuje zdraví dítěte či jeho rozvoj, nenarušuje jeho důstojnost a je přiměřená okolnostem, což upravuje ustanovení § 884 odst. 2 občanského zákoníku. Rodič tedy může dítěti zakázat jít v přiměřené míře hrát si ven, nehrát počítačové hry apod., pokud se dítě musí připravovat na zápis do první třídy základní školy. Takové opatření je zcela v pořádku a má oporu v zákoně.

1.2 Průběh zápisu do 1. třídy

Před samotným zahájením školní docházky je potřeba přijít k zápisu do 1. třídy. Mezi hlavní úlohy zápisu patří depistáž, tedy aktivní vyhledávání dětí, které nejsou dostatečně zralé. Takový postup slouží především jako prevence, aby do 1. třídy nastoupily děti, které jsou plně připraveny pro školní docházku (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 11). Zápis do 1. třídy by měl být pro všechny zúčastněné rodiče i děti radostným okamžikem, nikoliv stresujícím zážitkem. Autorka Berčíková (2014, In Berčíková a kol., 2014, s. 33) uvádí jako vhodnou realizaci zápisu hravou formu tak, aby se dítě chovalo co možná nepřirozeněji. Proto je důležité, aby zápis neměl příliš formální podobu a nepřipomínal přijímací řízení.

Autorky Vágnerová (2012) a Berčíková (2014) popisují nástup do školy jako důležitý sociální mezník v životě dítěte – dítě získává novou roli a stává se školákem. Tato role přináší nové zkušenosti a povinnosti. Od prvního dne ve škole dítě vnímá, že se změnilo něco podstatného. Školní úspěšnost se může stát rozhodující nejen pro sebepojetí dítěte, ale také pro jeho další životní směřování. Školní věk je považován za okamžik vstupu do společnosti.

2 Školní zralost a připravenost

Pro některé děti je problematické přizpůsobit se režimu školy. Objevují se u nich problémy v soustředění, zvýšená hravost, obtíže při podřizování se ať už kolektivu, či vedení učitele. Tyto děti vyrušují nadměrným bavením se, častějšími pohyby při výuce či vykřikováním. Výsledkem takového chování mohou být problémy a postupné zaostávání ve výuce. Zájem o školu ze strany dítěte se ztrácí. Změny chování se mohou projevovat i v domácím prostředí. Mezi časté projevy autoři uvádí nechut' ráno vstávat, bolesti břicha a zvýšenou únavu. V době prázdnin pak tyto problémy vymizí. Možnou příčinou tohoto jevu je nedostatečná školní zralost nebo připravenost (Zelinková, 2007, s. 110).

Podle autorek Kropáčkové (2012) a Berčíkové (2014) nelze pojmy školní zralost a školní připravenost zcela oddělit, ale ani zaměňovat. Otevřelová (2016) také poukazuje na skutečnost, že se oba termíny mohou překrývat, ale nejsou zcela totožné. Tendencí současné doby je používat pojem školní připravenost, a to jako pojem zastřešující (Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 34). S touto myšlenkou přichází také autorka Valentová (2010), která považuje oba pojmy za konvergující. Spíše se pak přiklání k pojmu „školní připravenost“ a domnívá se, že vyzdvihuje širší souvislosti a může obsáhnout i školní zralost (Valentová, 2010 In Kolláriková, Pupala, 2010, s. 220). Autorka Zelinková (2007) rozlišuje pojmy školní zralost, jež vztahuje na ty funkce, které podléhají zrání, a pojem školní připravenost, tj. kompetence, na ty funkce, na jejichž rozvoji má větší podíl učení a vnější prostředí.

K pojmu školní zralost se přiklání autoři z oboru psychologie, kteří zdůrazňují aspekt biologický vycházející z dispozic dětského organismu a z procesu zrání. Pedagogové pak preferují pojem školní připravenost, který zahrnuje i dispozice získané učením a vlivem sociálního prostředí (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 304.; Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 33).

2.1 Školní zralost

Otázkou školní zralosti se zabýval J. A. Komenský, který stanovil optimální věk pro vstup dítěte do školy na 6 let věku. Dítě v tomto věku dosahuje takové úrovně, aby zvládlo nároky školní docházky. Upozorňuje také na skutečnost, že dosažení šesti let není vždy zárukou pro úspěch ve škole, a proto zdůrazňuje důležitost individuálního přístupu

(Komenský, 2007, s. 34; Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 34; Zelinková, 2007, s. 110). Autorka Vágnerová (2012) také poukazuje na optimální věk šesti let pro vstup do základní školy v souvislosti vývojových změn v organismu dítěte.

Počáteční koncepce školní zralosti vycházejí z vývojové psychologie, která sleduje fyziologické změny kolem šestého roku věku dítěte. Pojetí autorů Bühlerové a Kerna se odvíjelo od principu, že *„školně zralé dítě prošlo vývojovou změnou – převážně fyziologicky podmíněnou – nezralé nikoli.“* Toto pojetí je dnes již překonané, neboť podceňuje vliv okolí a učení (Valentová, 2010 In Kolláriková, Pupala, 2010, s. 220; Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 34).

Mezi známé české osobnosti, které se věnovaly problematice školní zralosti, bez pochyby patří autoři Langmeier a Matějček, kteří v druhé polovině 20. století realizovali výzkumné šetření v oblasti problematiky školní zralosti (Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 34).

Další neméně důležitou osobností je Jaroslav Jirásek, který upravil Kernův test. Tento test, nyní známý pod názvem Orientační test školní zralosti, je českými učiteli stále používán. (Valentová, 2010 In Kolláriková, Pupala, 2010, s. 220; Zelinková, 2007, s. 111; Kropáčková, 2012, s. 18). Jedná se však o psychologický test a jeho vyhodnocení tak patří do rukou psychologa (Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 34).

Podle autorů Pedagogického slovníku z roku 2003 školní zralost „znamená stav dítěte projevující se v takové vývojové úrovni jeho organismu, která mu umožňuje adaptaci na prostředí školy. Toto pojetí vychází z teorií vývojové psychologie, které vysvětlují, jak dítě dozrává ve své centrální nervové soustavě, ve svých mentálních schopnostech, vnímání, pozornosti, řečových a komunikativních dovednostech.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 242). V roce 2009 bylo vydáno aktualizované vydání Pedagogického slovníku. Zde autoři definují školní zralost jako „stav dítěte projevující se v takové vývojové úrovni jeho organismu, která mu umožňuje adaptaci na prostředí školy. Psychologové zdůrazňují, že pojmem „školní zralost“ se akcentuje aspekt biologických, tj. vnitřní, který vychází z dispoziční složky dětského procesu a z procesu zrání.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 304). Autorka Kropáčková (2012) se však i přes tyto změny přiklání k původní definici z roku 2003.

Autorská dvojice Langmeier a Krejčířová (2006) vnímají školní zralost nejen jako „biologickou zralost organismu, ale i zralost rozumovou, citovou a sociální, jež je

výsledkem součinnosti maturace CNS se stimulujícími faktory prostřed. V tomto smyslu lze ponechat vžitý termín zralost i přesto, že jeho koncepce není tak jednoduchá, jak se na počátku zdálo.“

Podle Zelinkové (2007) je školní zralost „taková zralost centrální nervové soustavy (CNS), která se projevuje odolností vůči zátěži, schopností soustředit se a emoční stabilitou. Zralost CNS je předpokladem úspěšné adaptace na školní režim.“ Pokud dítě není dostatečně emočně zralé, nemá pro něj role školáka adekvátní motivační sílu, a to proto, že jej příliš zatěžuje (Zelinková, 2007, s. 110). Autorka Otevřelová (2016) shodně zdůrazňuje odolnost vůči zátěži, emoční stabilitu a rozvoj koncentrace.

Autorky Bednářová a Šmardová (2010) nabízejí definici zralosti jako „dosažení takového stupně vývoje (v oblasti fyzické, mentální, emocionálně-sociální), aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně-vzdělávacího procesu, nebo alespoň bez větších obtíží, nejlépe s radostí a dychtivostí“.

Při zrání organismu dítěte, především centrální nervové soustavy, se projevují změny reaktivity a dochází ke zlepšení regulačních kompetencí. Dostatečná zralost organismu podmiňuje účinnější učení a s tím související výkon. (Vágnerová 2012, s. 256; Kropáčková, 2012, s. 6)

V předložených definicích je významné zrání dítěte v oblasti psychologické a biologické. Autoři posuzují školní zralost v oblastech, které se více či méně shodují. Nejčastěji jsou to oblast somatickou (tělesnou), kognitivní (poznávací) a emocionálně sociální (Bednářová, Šmardová, 2010, s. 2–7; Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 111–115; Valentová, 2010 In Kolláriková, Pupala, 2010, s. 221; Otevřelová, 2016, s. 55; Budíková, Krušinová, Kuncová, 2004, s. 37–38; Šporclová, Šulová, 2014, In Šulová a kol., 2014, s. 89–94). Langmeier a Krejčířová (2006) uvádí ještě oblast motivační. Autorky Bednářová a Šmardová (2010), Valentová (2010) a Kropáčková (2012) uvádějí samostatně také oblast práceschopnosti, tedy pracovní předpoklady a návyky. Každá z oblastí musí dosáhnout určité „prahové“ úrovně, aby bylo dítě ve škole úspěšné (Valentová, 2010 In Kolláriková, Pupala, 2010, s. 221).

2.2 Školní připravenost

Se zápisem dítěte do 1. třídy základní školy souvisí dále pojem školní připravenost. J. A. Komenský ve své knize *Informatorium školy mateřské* uvádí složky školní připravenosti v oblastech jako vědomosti, dovednosti, jazykové dovednosti, tělesná oblast, náboženská oblast, mravy a cnosti. Tím vymezuje požadavky, které se od dítěte vyžadují při nástupu do základní školy. Při posouzení školní připravenosti má významnou roli učitel. Učitelé jsou jedni z prvních profesionálů, kteří se mohou setkat u dítěte s nevyvážeností v jeho vývoji i učení a flexibilně na něj reagovat (Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 35–36).

Pedagogický slovník od autorů Průcha, Walterové a Mareše (2009) definuje školní připravenost jako: “Biologické, psychické a sociální předpoklady dítěte pro vstup do školy, úspěšné zahájení školní docházky, zvládnání školního života a nároků vyučování a naplnění role žáka. Školní připravenost je komplexní charakteristika, která zahrnuje jak úroveň biologického a psychického vývoje dítěte (-> školní zralost), tak dispozice vytvářené na základě učení a vlivem konkrétního sociálního prostředí. Na školu se dítě připravuje v rodině, většina dětí v posledním předškolním roce v mateřské škole. Pro úspěšné zvládnutí role žáka musí dítě dosáhnout určitou socializační úroveň, tj. např. umět se vhodně chovat ve vztahu k učiteli a k spolužákům, být schopno s nimi komunikovat, znát a přijímat určité morální hodnoty a normy, a také být pozitivně motivován k učení a škol. vzdělávání. Nedostatečnou školní připravenost, zejména dětí ze znevýhodněného sociokulturního prostředí, vyrovnávají přípravné třídy.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 301).

Dvojice autorů Langmeier a Krejčířová (2006) při definování školní připravenosti uvádí, že dítě musí mít zmiňované rozumové předpoklady, ale také je potřeba, aby bylo dostatečně emočně připravené a motivované ke školní práci. Důležitý je pozitivní postoj nejen ke škole jako k instituci, ale také k vyučované látce, k učiteli i ke spolužákům. Ve své publikaci také odkazují na jisté překrývání pojmů školní zralost a školní připravenost. Autoři chápou školní zralost jako biologickou zralost organismu ale i jako zralost rozumovou, emoční a sociální, která je výsledkem vztahu maturace CNS se stimulačními faktory prostředí (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 111).

V souvislosti s výchovou a vlivem prostředí hovoří o školní připravenosti autorka Otevřelová (2016). Jedná se o oblast sociálních zkušeností, jako jsou připravenost dítěte na

roli žáka, zvládnání norem chování vyžadovaných školou či verbální připravenosti. Pozornost je třeba věnovat chování, samostatnosti, sebeobsluze, aktivitě dítěte i jeho emočnímu prožívání. Otevřelová do připravenosti zahrnuje i oblast motoriky a grafomotoriky (Otevřelová, 2016, s. 55).

O míře sociální zkušenosti hovoří i Vágnerová (2012). Ovlivňuje ji postoj ke škole rodičů, ale také hodnota, kterou rodina přičítá vzdělávání. Za neméně důležitou považuje sociální připravenost dítěte a jeho sociální dovednosti, které škola vyžaduje. Pokud by dítěti tyto dovednosti z nějakého důvodu chyběly, mohlo by to pro něj znamenat značný problém (Vágnerová, 2012, s. 258).

Zelinková uvádí, že: „Pojem školní připravenost (způsobilost) postihuje oproti biologickému zrání spíše úroveň předškolní přípravy z hlediska schopností, vlivu prostředí a výchovy.“ (Zelinková, 2007, s. 111).

Autorky Bednářová a Šmardová (2011) chápou školní připravenost jako pojem pedagogický, který v sobě zahrnuje kompetence, které dítě nabývá v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické a dále je rozvíjí učním a sociální zkušeností, zejména v mateřské škole.

Podle Golemana (1997) je pro školní připravenost dítěte klíčovou schopností znalost, jak se učit, přičemž nejdůležitějšími aspekty této schopnosti jsou:

- Sebevědomí – pocit plné kontroly a zvládnutí svých pohybů, chování i okolního světa. Dítě by si mělo být jisté, že jeho snaha se setká s úspěchem a v případě potřeby mu dospělí pomohou.
- Zvědavost – pocit, že učení je příjemné a přináší dítěti nové informace, které jsou pro něj potřebné a důležité.
- Schopnost cíleně jednat – pocit možnosti ovlivnit dění kolem sebe a jednat vytrvale, souvisí také s uvědoměním si vlastního potenciálu.
- Sebeovládání – sebekontrola přináší dítěti schopnost ovládnutí a přizpůsobení chování způsobem, který odpovídá jeho věku.
- Schopnost pracovat s ostatními lidmi – tuto schopnost určuje míra, do jaké dokáže dítě rozumět ostatním, ale i jak je chápáno ostatními.
- Komunikace – vyměňování myšlenek, představ a pocitů s ostatními úzce souvisí s důvěrou v lidi kolem dítěte a také s příjemnými pocity vyplývající ze sdílení s ostatními.

- Spolupráce – pomáhá dítěti nalézt rovnováhu mezi vlastními potřebami a potřebami ostatních, se kterými je konfrontováno.

2.3 Školní nezralost a nepřipravenost

Pokud dítě nedosáhne požadované úrovně vývoje v některé z jeho oblastí a vliv prostředí na dítě nepřináší dostatečný posun v jeho vývoji, je dítě označováno za nezralé – nepřipravené na vstup do školy (Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 36). Projevů nezralosti a nepřipravenosti dítěte si všimnou zpravidla rodiče či učitelé v mateřské škole (Ležalová, 2012 In Šulová, Ležalová, 2012, s. 11).

Mezi časté projevy nezralosti a nepřipravenosti autoři uvádí zvýšenou dráždivost, impulzivitu, emoční labilitu, nedostatečnou slovní zásobu, nepřiměřenou hravost, nedodržování pravidel, plačtivost, apatii, vzdor, přílišnou závislost na rodičích, nízkou míru samostatnosti při plnění úkolů, egocentrismus, častější nemocnost a somatické problémy (Vágnerová, 2012, s. 256; Petrová, Plevová, Křeménková a kol., 2012, In Šmelová, Petrová, Souralová a kol., 2012, s. 125–126; Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 37).

2.3.1 Školní nezralost

Jako „nezralé“ jsou označovány ty děti, u kterých neproběhla kvalitní změna funkčních i motorických struktur důležitých pro nástup do školy (Valentová, 2010 In Kolláriková, Pupala, 2010, s. 222). U dětí s nižším fyzickým věkem v rámci roční populace, tedy u dětí narozených v letních měsících lze pozorovat vyšší riziko odkladu školní docházky z důvodu nižší zralosti a připravenosti (Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 36; Valentová, 2010 In Kolláriková, Pupala, 2010, s. 222).

Autorky Křováčková (2014) a Šporclová a Šulová (2014) shodně uvádí obecné příčiny školní nezralosti takto:

- nedostatky v tělesném vývoji a zdravotním stavu.
- zpožděný kognitivní vývoj, snížení inteligence.
- nerovnoměrný vývoj, oslabení dílčích schopností a funkcí.
- neurotický povahový vývoj, neurotické rysy a symptomy.
- nedostatky ve výchovném prostředí – psychické deprivace, socio-kulturně znevýhodněné prostředí.

Autor Svoboda (2009) dodává, že tyto příčiny nepůsobí izolovaně, ale vzájemně se ovlivňují organické faktory s výchovnými.

Křováčková zdůrazňuje nutnost zajištění docházky do mateřské školy při odkladu školní docházky z důvodu nedostatků ve výchovném prostředí a snížené podnětnosti prostředí (Křováčková, 2014, s. 26).

2.3.2 Školní nepřipravenost

Pokud si dítě neosvojí dostatečně kompetence a dovednosti závisující na sociální zkušenosti, jedná se o školní nepřipravenost (Berčíková, 2014 In Berčíková a kol., 2014, s. 37). Ta může společně s rozdílnými hodnotami a normami rodiny a školy zvýšit riziko školní neúspěšnosti, neboť se dítě musí naučit mnoho věcí a často nemá dostatečnou motivaci učit se něco, co je dle hodnot jeho rodiny považováno za nedůležité (Vágnerová, 2012, s. 258).

3 Diagnostika školní zralosti a připravenosti

3.1 Jiráskův test školní zralosti

Školní připravenost dětí byla v dřívější době diagnostikována testem školní připravenosti, který vytvořil Jirásek. Tento test je standardizovaným testem. Skládá ze tří subtestů:

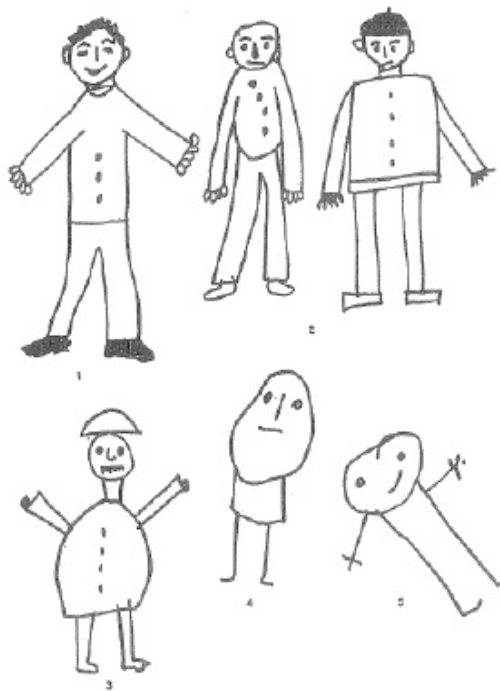
- kresba mužské postavy,
- nápodoba psacího písma,
- obkreslení skupiny teček.

Uvedené subtesty slouží ke zjištění úrovně jemné motoriky a rovněž schopnost vizuo-motoriky. Délka celého testování se pohybuje v rozmezí 15 až 20 minut. Dítěti je zadáno, že má podle předlohy nakreslit člověka, větu a skupinu bodů. V průběhu testu nesmí diagnostik jakkoliv dítěti napomáhat, upozorňovat jej na chyby či na nedostatky (např. „Kolik máme prstů?“, „Nemáš těch teček nějak málo?“ apod.). Diagnostik může dítě pouze povzbudit v práci. Testování má striktně nastavená pravidla, která je potřeba dodržovat, aby nebyly výsledky zkreslené. (Janků, 2010, s. 21)

3.1.1 Kresba mužské postavy

Subtestem kresby mužské postavy získáme orientační úroveň inteligence dítěte, dále úroveň představitosti, jemné motoriky a také vizuo-motorické koordinace. Hodnocení tohoto subtestu je následující:

- 1 bod: postava je proporčně správná, dítě nakreslilo trup, hlavu, krk a všechny končetiny a také vlasy, uši, oči, nos, ústa, pět prstů a oblečení. Postava je nakreslena tzv. syntetickým způsobem.
- 2 body: není dodržen syntetický způsob kresby. Pokud dítě tento způsob dodrželo, lze mu prominout tři chybějící části postavy (vlasy, prsty – ne všechny, krk). Nikdy však nelze prominout chybějící část obličeje.
- 3 body: postava má trup, hlavu a končetiny, které jsou nakreslené dvojitou čarou. Lze tolerovat chybějící části postavy.
- 4 body: primitivní kresba, postava má trup a končetiny jsou nakresleny jednou čarou.
- 5 bodů: absence zobrazení trupu nebo obou párů končetin. Jde o tzv. hlavonožce. (Janků, 2010, s. 19)

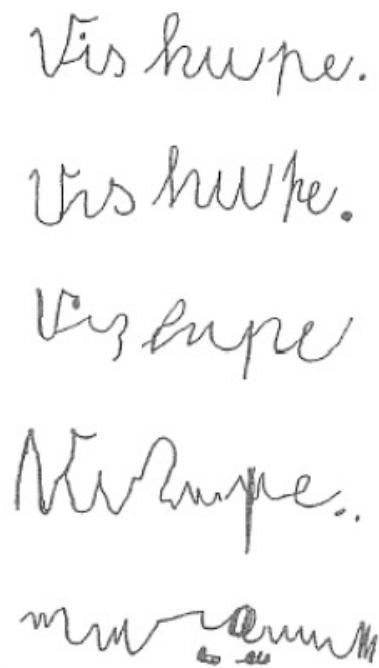

Obrázek 1 Kresba mužské postavy (Příloha č. 1 k Jiráskovu testu školní připravenosti, on-line)

3.1.2 Nápodoba psacího písma

Subtest nápodoby psacího písma zjišťuje úroveň vizuo-motorické koordinace, dětskou schopnost analýzy bohatě členěného tvaru, vyvinutí volního úsilí v rámci náročného a neatraktivního úkolu, koncentraci dítěte a jeho pozornost. Dítě má napsat nesmyslnou větu, např. „Vis hu pe“. Hodnocení tohoto testu je následující:

- 1 bod: zcela čitelné napodobení uvedené věty. První písmeno je výrazně větší, všechna písmena jsou spojena do tří slov, nad „i“ je tečka. Věta je napsána ve vodorovné linii.
- 2 body: čitelně napodobená věta, velikost písmen či vodorovná linie není rozhodující.
- 3 body: patrné členění věty na dvě části, čtyři písmena jsou rozpoznatelná.
- 4 body: dvě písmena jsou rozpoznatelná, celá věta ještě tvoří řadu.
- 5 bodů: čmáranice, není možné identifikovat ani slabiky, ani písmena.

Obrázek 2 Nápodoba psacího písma (Příloha č. 1 k Jiráskovu testu školní připravenosti, on-line)

3.1.3 Obkreslení skupiny teček

Dítě má v tomto subtestu za úkol napodobit podle předlohy skupinu teček, čímž se u dítěte zjistí volní úsilí a především na jaké úrovni je dítě schopno analýzy a syntézy. Hodnocení testu je následující:

- 1 bod: prakticky dokonalá nápodoba předlohy, připouští se vychýlení jednoho bodu, či zmenšení nebo zvětšení obrazce, který však musí být obkreslen rovnoběžně vůči předloze.
- 2 body: obrazec opět odpovídá předloze, připouští se vychýlení až tří teček.
- 3 body: obrazec se obrysem podobá předloze, počet teček musí být v rozmezí 7–20, připouští se libovolné pootočení obrazce.
- 4 body: obrazec není podobný předloze, je složen z teček, jejichž počet není rozhodující. Žádné další čáry nejsou přípustné.
- 5 bodů: Čmáranice.

Obrázek 3 Obkreslení skupiny teček (Orientační grafický test školní připravenosti, on-line)

K vyhodnocení Jiráskova testu školní připravenosti slouží pětibodová škála, kdy za nejlepší výkon získá testované dítě 1 bod, za nejhorší výkon pak 5 bodů. Za kompletní test, který se skládá z výše uvedených subtestů, může dítě získat 3 až 15 bodů. Podle dosaženého skóru je zjištěna úroveň školní zralosti dítěte. Tato úroveň se dle skóru pohybuje v rozmezí uvedeném v následující tabulce.

Jiráskův test školní zralosti je tedy nenáročnou diagnostickou metodou, a to jak z hlediska času, tak z hlediska materiálu potřebného pro testování.

Součet bodů	Úroveň školní zralosti
3 – 5	výrazný nadprůměr
6	nadprůměr
7 – 9	průměr
10 – 11	slabší průměr
12	podprůměr
13 – 15	velmi slabá úroveň

Tabulka 1 Hodnotící tabulka Jiráskova testu školní zralosti (Janků, 2010, s. 19)

Pokud dítě dosáhne skóru v rozmezí 12–15, jedná se o dítě ohrožené, pokud se jedná o školní úspěšnost. Tento výsledek je však orientační a dítě by mělo podstoupit další a podrobnější testování prostřednictvím jiných metod diagnostiky.

U dítěte s výsledkem nadprůměrným až výrazně nadprůměrným, tedy skóre v rozmezí 3–6, je možné předpokládat dobrý prospěch v rámci výchovně vzdělávacího procesu na základní škole.

Pokud dítě podstoupí diagnostiku skrze tento Jiráskův test, pak se doporučuje, aby nebylo diagnostikováno za přítomnosti svých rodičů. Absencí rodičů při samotném testování dítěte totiž lze dojít ke zjištění, zda dítě splňuje požadavek relativní citové samostatnosti a schopnosti kontrolovat a řídit své chování. Tento požadavek je splněn v případě, kdy dítě mj. zvládá odloučení od rodičů. (Desatero pro rodiče dětí předškolního věku, 2012, s. 2)

3.2 Test verbálního myšlení

Dalším testem, s nímž přišel Jirásek, je test verbálního myšlení. Test je rovněž známý pod názvem orientační test školní zralosti. Tento test zkoumá spíše školní připravenost než školní zralost dítěte, neboť v testu obsažené úlohy jsou zaměřeny na myšlenkové operace dítěte, jeho myšlenkové procesy, nabyté vědomosti a řeč. Na výkon dítěte v tomto testu se více podílí vliv prostředí, v němž se dítě pohybuje, ale také výchova a stimulace vývoje, která je rovněž určena prostředím obklopující dítě. (Janků, 2010, s. 21)

Dítě v testu verbálního myšlení např. určuje, které ze dvojic zvířat je větší, určuje barvu objektů kolem nás, odpovídá na jednoduché otázky a své odpovědi zdůvodňuje či doplňuje věty. Diagnostik dítěti pouze klade otázky, nic jiného nedělá. (Janků, 2010, s. 21) Na základě odpovědí dítěte si diagnostik značí získané skóre, které jsou podle odpovědí dítěte kladné nebo záporné. Výsledné skóre se sečtou, resp. odečtou a diagnostik vyhodnotí daný test. V orientačním testu školní zralosti může dítě získat skóre uvedené v následující tabulce.

Součet bodů	Výsledek
24 a lépe	výrazně nadprůměrný
14 – 23	nadprůměrný
0 – 13	průměrný
-1 – -10	podprůměrný
-11 a horší	výrazně podprůměrný

Tabulka 2 Hodnotící tabulka testu verbálního myšlení (Janků, 2010, s. 22)

3.3 Reverzní test

Autorem reverzního testu je A. W. Edfeldt. Prostřednictvím tohoto testu se zjišťuje u dítěte jeho úroveň zrakové diferenciaci a reverzních tendencí, a proto se test nazývá reverzní test. Zrakovou diferenciací se rozumí schopnost rozlišovat zrakem podobnost tvarů, jejich rozdíly či naopak shody. Reverzní tendence je tendence zaměňovat zrcadlově otočené tvary. Tato tendence je přirozenou tendencí v určitém období vývoje dítěte, v němž zatím není dostatečně rozvinuta zraková a sluchová diferenciaci. Pokud však tato tendence přetrvává v pozdějším období vývoje, pak signalizuje nedostatečnou zralost zrakové diferenciaci, která může způsobovat problémy při výuce čtení a psaní. (Janků, 2010, s. 22)

Tento test je určen pro zjišťování výše uvedeného u dětí ve věku od pěti do osmi let. V rámci reverzního testu je úkolem dítěte rozpoznat a přeškrtnout ty dvojice obrázků, které nejsou totožné. Totožné dvojice obrázků nepřeškrťává. Test obsahuje 84 úloh a při jeho zpracování je dítěti měřen čas, za který úlohy splní. Za každou správně přeškrtnout a nepřeškrtnutou dvojici obrázků získává dítě 1 bod. Dítě, které má v testu do 20 chybných odpovědí včetně, je připraveno k výuce čtení.

Existuje rovněž modifikovaný reverzní test pro předškolní děti, jehož autory jsou I. Eisler a V. Mertin. Tento test je rozdělen na dvě části, a to ve variantách A a B. Každá varianta testu se sestává z 36 položek. Varianta A slouží pro dítě jako cvičná verze, pomocí níž eliminujeme případné chyby způsobené nepochopením zadání. Varianta B je pak ostrou verzí testu, kterou dítě zpracovává samo. Výrazné zhoršení mezi výsledky obou variant může značit nedostatečnou úroveň zralosti dítěte.

Obě varianty testu mají dohromady tedy 72 položek. Testování modifikovaným reverzním testem je pro dítě velmi náročné s ohledem na míru soustředění a rozsahu testu. (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová, 2015, s. 140–141).

3.4 Vinelandská škála sociálních dovedností

Vinelandská škála sociálních dovedností je metodou, která obsahuje menší množství položek, jejíž normy jsou však starší více než 40 let. Tyto položky však nejsou ani v dnešní době zastaralé, a test tak lze použít, neboť jsou zaměřeny na relativně základní adaptivní kompetence dítěte. (Přehled relevantních diagnostických metod k diagnostice rozumových

schopností, 2015, s. 6) Lze ji využít u dětí ve věku od tří do devíti let. Tento test hodnotí osm kategorií, a to:

- celková soběstačnost,
- soběstačnost v jídle,
- soběstačnost při oblékání,
- samostatnost dítěte,
- zaměstnání (činnosti, které dítě zvládne),
- komunikace,
- motorika,
- sociální adaptace.

Test lze provádět pozorováním dítěte. (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová, 2015, s. 150)

3.5 Zkouška sluchové analýzy a syntézy

Tato zkouška sluchové analýzy hodnotí to, do jaké míry je dítě schopné rozložit slova na jednotlivé hlásky a z jednotlivých hlásek skládat celá slova. Zkouška probíhá tak, že diagnostik dítěti předřiká zřetelně cvičné slovo „pes“. Dítě následně musí vyhláskovat jednotlivá písmena, z nichž se slovo skládá, a to ve správném pořadí. Pokud dítě pochopilo zadání, přistoupí se k samotné zkoušce.

Hodnocení jeho schopností se odvíjí od počtu pokusů, které dítě potřebovalo ke správné odpovědi. Pokud dítě odpovídá správně již na první pokus, získává dva body. Odpoví-li dítě na druhý pokus, získává jeden bod. V případě, kdy dítě neodpoví správně ani na druhý pokus, nezískává žádný bod. Zkouška je ukončena, pokud dítě získá 0 bodů u tří po sobě jdoucích slov.

Ve zkoušce sluchové syntézy diagnostik hláskuje dítěti slovo v intervalech jedné sekundy a dítě má za úkol naopak říct slovo jako celek. Návěst se opět provádí pomocí slova „p-e-s“ a dítě musí zopakovat celé slovo „pes“. Hodnocení je totožné s hodnocením sluchové analýzy. (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová, 2015, s. 150)

3.6 MaTeRS

Autorkami tohoto testu jsou mapujícího připravenost na škole (MaTeRS) jsou Helena Vlčková a Simona Poláková. Test byl vydán pod záštitou Národního ústavu pro vzdělávání v roce 2013. Jedná se o screeningovou metodu sloužící k posouzení školní připravenosti před vstupem do školy. Test je rozdělen do dvou částí. První část je skupinová, lze ji administrovat ve skupině až osmi dětí. První část obsahuje tyto subtesty:

- kresby postavy,
- vizuomotorika (figura a pozadí, překreslování bodů),
- grafomotorika,
- zrakové rozlišení 1. část.

Druhou část testu je nutno administrovat individuálně a obsahuje tyto subtesty:

- geometrické tvary,
- prostorové vnímání,
- sluchové vnímání,
- početní a předpočetní představy,
- všeobecné znalosti,
- zrakové rozlišení 2. část.

Výsledky testu tvoří ucelený obraz o dítěti a odhaluje oblasti, které je potřeba více stimulovat a rozvíjet před nástupem do školy, aby nebylo dítě ohrožováno školním neúspěchem. (Vlčková, Poláková, 2013)

3.7 Test Diagnostika školní připravenosti

Autorkou testu Diagnostika školní připravenosti je J. Bednářová. Test je určen pro děti v posledním půl roce před zahájením školní docházky a pro žáky v prvním pololetí první třídy. Jedná se o sadu testů sloužících ke zjištění úrovně školní připravenosti dítěte, jak už sám jeho název napovídá. Test se zaměřuje na zhodnocení těch nejdůležitějších schopností jednotlivce, kterými musí disponovat pro bezproblémové zvládnání tzv. trivia, tedy čtení, psaní a počítání. Nad rámec otázek obsažených v testové baterii může diagnostik posuzovat koncentraci pozornosti dítěte na jednotlivé úkoly, jeho motivovanost a systematickosti při plnění zadaných úkolů, což diagnostik posuzuje skrze metodu pozorování dítěte.

Test Diagnostika školní připravenosti se skládá z těchto testů a subtestů:

- zraková diferenciacie:
 - řady obrázků,
 - dvojice obrázků,
- prostorová orientace,
- matematické představy:
 - řazení,
 - třídění,
 - porovnání, množství,
- fonologické uvědomění:
 - sluchová analýza, syntéza I,
 - sluchová analýza, syntéza II,
 - sluchová diferenciacie,
- grafomotorika:
 - grafomotorické prvky, kresba,
 - pracovní návyky a formální provedení kresby.

Hodnocení tohoto testu je velmi jednoduché. Dítěti je za správnou odpověď udělen jeden bod, za nesprávnou odpověď dítěte žádný bod nezíská. Výsledky jednotlivých testů se sečtou a každý dílčí test je vyhodnocen. Součet bodů je porovnán s tabulkou norem pro každou kategorii, kde je hrubý skóre (bodové hodnocení) převeden na percentilový ekvivalent. V rámci každé hodnotící tabulky je pomocí odstínu šedi vyznačena úroveň dovednosti, na níž je vhodná intervence. (Bednářová, Šmardová, 2017, s. 7)

Odpovídá věku	Pásmo výkonu, který je očekávaný, přiměřený věku
Stimulace vhodná	Pásmo sníženého výkonu
Stimulace nutná	Pásmo výrazně sníženého výkonu

Tabulka 3 Hodnocení diagnostiky školní připravenosti (Bednářová, Šmardová, 2017, s. 7)

3.8 Shrnutí k testovým metodám školní připravenosti

Pro diagnostiku školní připravenosti či jejích jednotlivých aspektů existuje celá řada testů a výše zmíněné testy jsou pouze výčtem nejznámějších z nich. V současné době se v České republice pro zjišťování, resp. diagnostiku školní připravenosti dětí používá poslední ze

zmiňovaných diagnostických testů, a to test Diagnostika školní připravenosti od autorky Bednářové. Tento test je jediným standardizovaným testem u nás, tudíž jej používají prakticky všechny pedagogicko-psychologické poradny a další poradenská či školská zařízení při diagnostice školní připravenosti u dětí. Test však není dostupný široké veřejnosti, ale pouze jednotlivcům, kteří disponují osvědčením o absolvování kurzu týkajícího se diagnostiky školní připravenosti. Tito jednotlivci jsou vzděláni a proškoleni ve zpracovávání a vyhodnocování testu, který je jim po absolvování kurzu dán k dispozici. Absolvování kurzu také opravňuje diagnostika zakoupit a pracovat s materiály a pracovními listy na rozvoj jednotlivých oblastí, kterým se test věnuje.

Matky, potažmo všichni rodiče, tak nemohou sami od sebe dítě diagnostikovat. Aby rodiče věděli, zda je jejich dítě připravené, je nutné zajít za odborníky, kteří mají oprávnění děti tímto testem diagnostikovat a vyhodnocovat získané výsledky. Prostřednictvím tohoto testu rodiče mohou zjistit, v čem jejich dítě zaostává a jaké kompetence je potřeba u dítěte před nástupem do školy rozvíjet. I když je však test Diagnostika školní připravenosti testem standardizovaným, neznamená to, že by byl testem dokonalým či jediným možným. Test neobsahuje dílčí testy, jež by zjišťovaly tzv. soft skil v rámci školní připravenosti. Tyto kompetence tak může odborník zjišťovat v rámci komunikace s dítětem při zpracovávání tohoto testu.

Test Diagnostiky školní připravenosti existuje ve dvou variantách, a to pro školská poradenská zařízení a pro pedagogy škol a školní poradenská pracoviště. Nespornou výhodou testu je také možnost opakování, kdy není potřeba časový odstup mezi jednotlivými testováními. Školy a školská poradenská zařízení tak mohou využívat test i bez rizika ovlivnění předchozí zkušeností.

4 Rodina

Pro harmonický vývoj dítěte mají nezastupitelnou roli rodiče a rodina, kteří přináší dítěti jistoty, oporu a bezpečí při poznávání okolního světa. Rodina přináší dítěti podněty důležité pro jeho rozvoj v oblasti psychické, sociální, ale i fyzické, zajišťuje saturaci jeho potřeb a zprostředkovává mu kontakt se společností.

V odborné literatuře můžeme nalézt hned několik definic pojmu rodina. Lze jej definovat z mnoha pohledů, podle vědních oborů, které se jím zabývají. Obor psychologie definuje rodinu jako společenskou skupinu spojenou manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí (Hartl, Hartlová, 2010, s. 504).

V Pedagogickém slovníku autorů Průcha, Walterová, Mareš (2009) definují rodinu jako nejstarší společenskou instituci, která vytváří určité emocionální klima, formuje interpersonální vztahy, hodnoty a postoje, základy etiky a životního stylu. Současné pojetí inklinuje k vnímání rodiny jako sociální skupiny nebo společenství, žijícího ve vlastním prostoru – domově, saturující potřeby, poskytující péči a základní jistoty dětem. Společně se školou rodina plní významné výchovné funkce.

V sociologickém pojetí můžeme rodinu chápat jako skupinu osob přímo spjatý příbuzenskými vztahy, kde odpovědnost za výchovu dětí přísluší dospělým členům skupiny. Příbuzenství je vztah, jenž vzniká buďto sňatkem, anebo pokrevními vazbami v linii matky či otce. Manželství můžeme definovat jako sociálně akceptovaný a posvěcený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci (Giddens, 2017, s. 380).

Všechny výše zmiňované vědní obory pak shodně rozlišují dva typy rodiny. Rodinu nukleární a rodinu širší, někdy také rozšířenou. Rodinu nukleárního typu tvoří nejbližší příbuzní, tj. oba manželé/rodiče spolu s jejich dětmi. Sociologie do svého pojetí zahrnuje jak děti vlastní tak i adoptované, které žijí s rodiči ve stejné domácnosti (Giddens, 2017, s. 381). Širší (též rozšířenou) rodinou se označuje velmi početná skupina, kterou spojují pokrevní pouta, rodinná tradice, postoje, rysy, jazyk. Její součástí jsou zpravidla prarodiče, strýcové a tety, bratřanci a sestřence.

V legislativě ČR není rodina definována, nicméně upravuje práva a povinnosti rodinnými příslušníky a definuje některé pojmy jako např. mateřství, otcovství, manželství, dítěte, rodičovská odpovědnost, poručnictví a jiné formy péče o dítě, aj.

4.1 Funkce rodiny

Rodina je přirozeným a také nejvhodnějším prostředím pro vývoj dítěte. Pro správné fungování rodiny je důležité plnění určitých funkcí, které jsou pro jednotlivé členy rodiny nezbytné. Přehled základních funkcí a jejich dělení uvádí autoři Dokoupilová, Hanáková, Potměšil a kol. (2015) a Kraus (2008) takto:

- biologicko-reprodukční – tato funkce je významná pro rodinu jako takovou, ale také pro celou společnost, tvoří totiž její reprodukční základnu. Význam funkce se stále mění, současným trendem u nás, ale i v dalších zemích je upřednostňování pouze jednoho dítěte v rodině, kvůli nižšímu příjmu rodičů, anebo pro jejich osobní či pracovní seberealizaci.
- sociálně-ekonomická – rodiče se zapojují do pracovního procesu a tím rodině přinášejí hmotné zajištění. Výše finančních prostředků ovlivňuje chod a možnosti celé rodiny. Nepříznivě může působit zvyšování životních nákladů domácnosti nebo nezaměstnanost rodičů.
- ochranná – zajišťuje saturaci základních životních potřeb (biologických, zdravotních, hygienických).
- socializačně výchovná – rodina umožňuje dítěti osvojit si základy chování a návyky společnosti. Důležitou roli zde má výchova, jejíž styl volí sami rodiče.
- emocionální – považována za nejvýznamnější. Zajišťuje dítěti prostor plný něhy lásky a porozumění, které jsou důležité pro jeho vývoj. Žádná jiná instituce není schopna v potřebné míře tuto funkci naplnit.

Autor Procházka (2012) a Kraus (2008) uvádí ještě funkci rekreační a regenerační. Jejím těžištěm je volný čas členů rodiny. Je velmi významné, jakým způsobem tráví rodina pohromadě volný čas, kterým zájmovým činnostem se členové věnují, jak tráví dovolené.

4.2 Rodina a její problémy

Rodina a její prostředí má dítěti zajistit vhodné podmínky pro harmonický vývoj všech jeho stránek, ať už biologických potřeb (jídlo, spánek atd.), ale i dostatečnou saturaci potřeb psychických (dostatek podnětů, lásky, jistoty a bezpečí). V takové rodině tedy výchova a socializace probíhá optimálním způsobem (Procházka, 2012, s. 113). Nedostatečná či narušená saturace těchto funkcí může hrubě narušit vývoj dítěte. Autoři

Kraus (2008), Procházka (2012) a Dokoupilová, Hanáková, Potměšil a kol. (2015) dělí rodinu na:

- Funkční – rodina plní všechny své funkce bez potíží, je zajištěn dobrý optimální vývoj dítěte.
- Dysfunkční – některé nebo všechny funkce jsou porušeny. Vývoj dítěte tak může být ohrožen.
- Afunkční – poruchy funkcí jsou zde takového rázu, že rodina přestává plnit své základní úkoly, dochází k rozvratu a narušení vývoje a života dítěte.

V rodině by vztahy měly být založeny na lásce, úctě a porozumění. Ve všech rodinách tomu však takto není. Existují takové rodiny, které nejsou schopny, anebo nemohou čárka plnit své funkce. Takový stav může být způsoben selháním jednoho, nebo obou rodičů. Jako nejčastější příčiny jsou uváděny alkoholismus, drogová závislost, bezdomovectví, výkon trestu, nevyzrállost rodičů, nezaměstnanost, nevhodné bytové podmínky atd. (Dokoupilová, Hanáková, Potměšil a kol., 2015, s. 66).

Podle porušené funkce můžeme tyto poruchy rodiny rozdělit do čtyř skupin:

- Biologicko-reprodukční porucha – bezdětné páry, kterým se nedaří na svět přivést děti, opakem jsou rodiny s velkým počtem dětí, které se k výchově staví nezodpovědně.
- Ekonomicko-zabezpečovací porucha – rodiče se nemohou, nebo nechtějí zapojit do pracovního procesu a tím vzniká rodině nedostatek finančních prostředků, který proniká celým životem rodiny.
- Emocionální porucha – dětem není poskytována dostatečná emocionální podpora. Jedná se např. o emočně ploché rodiče.
- Socializačně-výchovná porucha – rodiče nemohou nebo neumějí postarat o děti z důvodu vlastní nemoci, výkonu trestu, psychického narušení, nevyzrállosti (tamtéž).

4.2.1 Závislost na psychoaktivních látkách

Jako psychoaktivní látky označujeme ty látky, které mění psychický stav člověka (Vágnerová, 2014, s. 496). Jako možné důsledky užívání takových látek autorka uvádí akutní intoxikaci, abúzus a závislost. Na rozvoj závislosti se podílejí psychické a somatické vlastnosti jedince, ale i jeho vnější prostředí, nemalou roli hrají genetické dispozice

snášenlivosti látek. Nejčastějším spouštěčem užívání drog jsou řešení problémů, resp. únik před jejich řešením, přetrvávající trauma, uspokojení touhy po něčem novém, vliv vrstevnické skupiny atd. (Dokoupilová, Hanáková, Potměšil a kol., 2015, s. 67; Vágnerová, 2014, s. 500).

Závislý člověk se nedokáže vzdát užívání látky i přes její negativní dopady na jeho zdraví. Užívání psychoaktivních látek mění kognitivní schopnosti jedince, jeho emoce a chování. Ke změnám však nedochází jen na psychické úrovni. Na úrovni somatické lze pozorovat poškození centrální nervové soustavy, trávicího traktu a zvýšené riziko infekce HIV a hepatitidy.

Užívání drog se u mladších jedinců projevuje tak, že jedinci nejsou zpravidla schopni dokončit vzdělání a zařadit se do pracovního procesu, často pak přivádí na svět potomky, o které se nedokáží dostatečně postarat. U jedinců staršího věku je pak důsledkem závislosti ztráta pracovního místa a s tím spojená ekonomická a psychická zátěž rodiny (Vágnerová, 2014, s. 521-523).

4.2.2 Závislost na alkoholu

Alkohol je v české společnosti nejčastěji užívanou látkou. Bývá označován za drogu společenskou, neboť ji lidé užívají nejčastěji ve skupině – ritualizováno v podobě různých přípitků. V malých dávkách má alkohol na člověka účinky v podobě uvolnění psychického napětí, dodává sebedůvěru a zlepšuje náladu. Ve větších dávkách pak působí tlumivě. Nadměrná a častá konzumace alkoholu vede k závislosti na něm (rozvíjí se obvykle několik let).

Změny v osobnosti v důsledku užívání alkoholu můžeme pozorovat na jeho emoční stránce (labilita, agrese, zvýšená dráždivost, v kognitivních schopnostech (zhoršení soustředění a paměti) i v chování (egocentrismus, nedostatečná vůle při řešení problémů).

Dlouhodobé užívání alkoholu vede u jedince k poškození CNS (Vágnerová, 2014, s. 502-505). Užíváním alkoholu mění i zevnějšek jedince. Dörner a Plog (1999) popisují vzhled typický chronického alkoholika takto: „prosáklý, rudomodrý, těstovitě mastný obličej, rozšířené cévy, vodnaté oči, váčky pod očima, předčasně zestárlý výraz“.

Rodič-alkoholik často nedokáže patřičně plnit své povinnosti a může tak nepříznivě ovlivňovat vývoj dítěte. Rodina alkoholika nebývá dostatečným zdrojem jistoty a bezpečí pro dítě a dochází tak k narušení harmonie jeho vývoje. Nevhodný model, kterým je

takový rodič pro dítě, může působit problematicky, pokud se s ním dítě identifikuje. Velkým problémem je také přítomnost závislosti na alkoholu u těhotných žen. Alkohol v prenatálním období působí jako teratogen a u dítěte se může rozvinout fetální alkoholový syndrom (FAS), který výrazně poškozuje jeho vývoj. (Vágnerová, 2014, s. 520; Dokoupilová, Hanáková, Potměšil a kol., 2015, s. 68).

4.2.3 Pracovní problémy

Zaměstnanost je pro člověka velmi důležitá. Zajišťuje mu finanční prostředky, smysluplnou aktivitu, seberealizaci, sociální kontakt, samostatnost a nezávislost. Nezaměstnanost je pak stresující a má negativní dopad na životní styl jedince i jeho rodiny. Příčiny nezaměstnanosti mohou být různé. Riziko nezaměstnanosti určuje hlavně pohlaví, věk, zdravotní stav či příslušnost k některé menšině. Ohroženou skupinou jsou lidé s nedostatečnou kvalifikací, mladí do 25 let, starší 50 let, lidé se zdravotním postižením a lidé se sociální patologií a závislostí.

Ztráta zaměstnání v člověka může vyvolávat různé psychosomatické reakce (deprese, zažívací potíže, únava, strach atd.). Současně se objevuje nepříznivý dopad na rodinu kvůli nedostatku finančních prostředků. Napětí a konflikty, které vznikají při této zátěžové situaci, mohou vést až k rozpadu rodiny. Takové prostředí představuje velkou zátěž pro dítě, neboť rodina není schopna plnit svou sociálně-ekonomickou funkci, od níž se může odvíjet následná nedostatečná saturace biologických i psychických potřeb (Vágnerová, 2014, s. 669-674).

4.3 Výchovné styly v rodině

Výchova je cílevědomá a záměrná snaha rodičů předat svým potomkům hodnoty a normy společenského chování. Je svébytnou lidskou aktivitou. Předpokladem pro schopnost vychovávat je být zralou osobností a mít láskyplný vztah k dítěti.

Podoba výchovného stylu rodiny je velmi individuální a je ovlivněna širokým spektrem faktorů, jako jsou emoční vztahy mezi rodiči a dítětem, ale také k sobě navzájem, na způsobu kladení nároků a požadavků na dítě a také na prostředcích kontroly jejich realizace. Emoční vztahy a pak spolu se způsoby výchovného řízení či vedení dítěte dotváří podobu té které výchovy v rodině.

Dělení výchovných stylů je poměrně úzce spjato také s uplatňováním rodičovské autority. (Procházka, 2015, s. 106–107). Autorita je spojována se stylem vedení a projevy vzájemného chování v kontextu rodiny i školy (Vališová, 1999). V oblasti výchovy a vzdělávání je autorita často spojována s kázní a ukázněním sebe sama či druhých (Bendl, 2005, s. 48). V literatuře nejčastěji uváděné výchovné styly jsou (Dokoupilová, Hanáková, Potměšil a kol., 2015, s. 63–64; Čábalová, 2011, s. 53; Procházka, 2005, s. 108):

- **Autoritářský** – (někdy také autokratický) Charakteristická je plná podřízenost dítěte požadavkům rodiče (vychovatele). Rodiče s dítětem vede strohou komunikaci ve formě příkazů a pokynů. Hrozí rozvoj rizikových forem chování.
- **Liberální** – (volný) opak autoritářského stylu. Dítěti je dovoleno vše, co chce, role rodiče je výrazně potlačena. Tento výchovný styl na jednu stranu rozvíjí u dítěte kreativitu, tvorbu, svobodu, na druhou stranu vede ke konfliktu s pravidly práce a normami ve škole, následně pak v zaměstnání.
- **Demokratický** – (sociálně integrační) této styl je založen na partnerském vztahu a spolupráci obou stran. Snaží se o vyváženost a harmonii mezi požadavky, nároky a prostorem, svobodou. Základem je systém pravidel, ale také možnost dialogu a poskytování podpory dítěti. Důležitým rysem je také zachování autority rodiče.

Autoři Dokoupilová, Hanáková, Potměšil a kol. (2015) dále ještě uvádějí hypochondrizující (hyperprotektivní) styl, pro který jsou typický nadměrný a nepřirozený strach o dítě a styl perfekcionista, který se vyznačuje přílišným usměrňováním dítěte.

Způsob výchovy je určen vlastnostmi a zkušenostmi rodiče i dítěte a společensko-historickými podmínkami. Ze schématického zobrazení způsobů výchovy (Tabulka 4) autorky Čábalové (2011) jsou patrné základní rozdíly norem a pravidel u jednotlivých stylů výchovy.

	Autokratická výchova	Demokratická výchova	Liberální výchova
Druhy normy a pravidla	příkazy, zákazy, povinnosti	smysluplné normy a pravidla (podle potřeby respektování pravidel soužití)	nejasná pravidla
Tvůrce normy a pravidla	ten, kdo má moc	podílí se všichni členové společenství	není jasné, kdo je určuje, vznikají nahodile

Příjemce normy a pravidla	pro ty, co nemají moc	platí pro všechny	nejsou závazná
--------------------------------------	--------------------------	-------------------	----------------

Tabulka 4 Schématické zobrazení způsobů (stylů) výchovy (Čábalová, 2011, s. 54)

5 Metodologie výzkumu

V praktické části této diplomové práce je zpracován kvalitativní výzkum s jeho popisem a následnou interpretací získaných dat. Data byla získávána v časovém horizontu od ledna 2019 do května 2019, a to v kraji Zlínském, Olomouckém a Moravskoslezském. Zvolenou metodou pro výzkum a sběr dat byl rozhovor. Zvolena byla tato metoda výzkumu, neboť je nejvíce vhodná v závislosti na zkoumanou oblast a získání potřebných dat.

Respondenty, resp. respondentkami výzkumu byly matky ze specifického prostředí, které mají dítě v předškolním věku, aby mohlo být porovnáno povědomí matek o školní připravenosti jejich dětí a faktická školní připravenost těchto dětí zjištěná pomocí testu diagnostiky školní připravenosti. Specifickým prostředím se pro potřeby této práce rozumí závislost matky a pobyt v azylovém domě.

5.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem této diplomové práce je zjištění vztahu mezi povědomím matek ze specifického prostředí o školní připravenosti obecně a školní připravenosti jejich dětí a faktickou školní připraveností těchto dětí, které jsou v období před nástupem do základní školy, tedy zda matky z azylových domů mají povědomí o tom, co je to školní připravenost, zda mají k dispozici vhodný nástroj a zda jsou schopny jej použít a dostatečně připravit své děti na povinnou školní docházku.

Ke zodpovězení hlavního cíle této diplomové práce je nutné zodpovědět tyto dílčí výzkumné otázky, kterými jsou:

- Jsou matky z azylových domů orientovány v problematice školní připravenosti?
- Pracují dostatečně matky z azylových domů se svými dětmi a rozvíjejí je pro potřeby povinné školní docházky?
- Jaký vliv má prostředí na matčinu účast na školní připravenosti jejího dítěte?

5.2 Výzkumná metoda

Vzhledem k povaze zkoumané oblasti byl jako výzkumná metoda pro tuto diplomovou práci zvolen rozhovor, a to z důvodu povahy prováděného výzkumu. Jedná se o kvalitativní metodu sběru dat. Při provádění rozhovoru je totiž možné zkoumat mimo

verbální složky komunikace i neverbální složku, a to skrze pozorování subjektů výzkumu, s nimiž je rozhovor veden. Vzhledem k vybranému tématu diplomové práce je tato složka důležitá, jelikož utváří celkový dojem a pohled na odpovědi poskytované respondenty, v tomto případě respondentkami.

5.3 Polostrukturovaný rozhovor

Pro zpracování diplomové práce byla zvolena forma polostrukturovaného rozhovoru. Při využití této metody existuje přesně dané schéma, podle něhož je potřeba postupovat. Výzkumník svými dotazy sleduje přesně definovaný cíl práce, který prostřednictvím pokládaných otázek zjišťuje. Pro zpracování výzkumu byl zvolen polostrukturovaný rozhovor, neboť strukturovaný rozhovor by neumožnil reagovat na případné odpovědi matek, což je vzhledem ke specifické skupině respondentek v některých případech nutné. Tento typ rozhovoru tak umožňuje lépe proniknout a pochopit odpovědi poskytnuté respondentkami, což s sebou přináší přesnější výsledky samotného výzkumu. (Hendl, 2016, s. 177)

Otázky polostrukturovaného rozhovoru byly v rámci rozhovorů a z praktických důvodů rozděleny do čtyř částí.

- Anamnéza
- Rozvoj dítěte v rodině
- Předškolní vzdělávání
- Školní připravenost

V první části respondentky odpovídaly na otázky zjišťující jejich anamnézu, jedná se tedy o tzv. anamnestickou část rozhovoru. Druhá část pak obsahuje otázky zkoumající rozvoj dítěte v rodině, resp. u matky. Třetí část otázek z polostrukturovaného rozhovoru se týká předškolního vzdělávání dítěte, tudíž se jedná o otázky zaměřené na dítě v kontextu mateřské školy z pohledu matky. Poslední a nejobsáhlejší část otázek se týká samotné školní připravenosti dětí, a to opět z pohledu matek. Všemi těmito otázkami byl zjišťován pohled matek na jejich děti a jejich školní připravenost, kdy cílem těchto otázek byl sledován hlavní cíl této diplomové práce a zodpovězení dílčích výzkumných otázek.

V případě, kdy matka nezodpověděla otázku spontánně nebo odpověď nebyla dostatečná pro potřeby výzkumu, byla matce položena doplňující, resp. upřesňující otázka. Takový případ je v rozhovorech vždy označen znakem „(D)“.

5.4 Standardizovaný test

Pro zjištění úrovně školní připravenosti dětí byla použita Diagnostika školní připravenosti od Bednářové (pozn. autora: Tento test je podrobně popsán v podkapitole 3.7 této práce). Jedná se o standardizovaný test, což je metoda kvantitativního výzkumu. Účelem této metody je měření výkonu zkoumaného jedince. (Hendl, 2017, s. 82) Tento test byl zvolen jako doplňující nástroj pro srovnání povědomí matky a faktické úrovně školní připravenosti dítěte.

5.5 Metoda vytváření trsů

Metoda vytváření trsů seskupuje konkrétní výroky, a to do kategorií rozdělených podle prostoru, tématu a času. Jinými slovy tedy dává dohromady otázky a jejich odpovědi a seskupuje je podle podobnosti. Jedná se o induktivní techniku, jejíž prostřednictvím vzniká obecnější kategorie, kterou je možné posléze spojovat s určitými identickými prvky podle jejich uspořádání. (Mioviský, 2006, s. 221)

5.6 Metoda zachycení vzorců

K analýze dat získaných metodou vytváření trsů dle předchozí podkapitoly bylo vhodné zvolit metodu zachycení vzorců, která shromažďuje a vyhledává společné znaky opakovaně se vyskytující v odpovědích respondentů, tedy subjektů výzkumu. Takto získané společné znaky jsou následně přiřazovány k obecným východiskům spadajících do konkrétních souvislostí. Zpravidla se váží na jevy související s konkrétními situacemi či osobami. Zmenšuje se tak počet výpovědí z důvodu nahrazení konkrétních podobných odpovědí obsahující společný základ obecnější kategorií. (Mioviský, 2006, s. 222).

5.7 Subjekt výzkumu

Subjektem výzkumu byly matky trpící některým typem závislosti pobývající v azylových domech v kraji Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském kraji, jejichž děti by měly v září 2019 zahájit povinnou školní docházku.

	Iniciály	Bydliště (kraj)	Věk
Matka 1	M. K.	Olomoucký	27
Matka 2	K. Š.	Olomoucký	29
Matka 3	I. K.	Olomoucký	38
Matka 4	Z. L.	Olomoucký	35
Matka 5	E. N.	Moravskoslezský	42
Matka 6	J. V.	Moravskoslezský	33
Matka 7	E. H.	Moravskoslezský	28
Matka 8	N. B.	Zlínský	45
Matka 9	Š. M.	Zlínský	27
Matka 10	A. D.	Zlínský	40

Tabulka 5 Subjekty výzkumu

5.8 Analýza dat

Rozhovory s matkami byly zaznamenávány přímo při samotném provádění rozhovorů. Vzhledem k požadavku matek na anonymitu rozhovorů nejsou v práci uváděna jména, pouze iniciály matek v kapitole 5.7 této práce a matky byly označeny pro účely výzkumu Matka 1 – Matka 10.

Pro zpracování kvalitativního výzkumu byly otázky v polostrukturovaném rozhovoru rozděleny do čtyř kategorií:

1. Anamnestická část
2. Rozvoj dítěte v rodině
3. Předškolní vzdělávání
4. Školní připravenost

Dále byl použit standardizovaný test, který byl zvolen jako doplňující nástroj pro srovnání povědomí matky a faktické úrovně školní připravenosti dítěte.

Výše uvedené kategorie byly stanoveny proto, aby mohly být zodpovězeny následující výzkumné otázky:

- Jsou matky z azylových domů orientovány v problematice školní připravenosti?
- Pracují dostatečně matky z azylových domů se svými dětmi a rozvíjejí je pro potřeby povinné školní docházky?
- Jaký vliv má prostředí na matčinu účast na školní připravenosti jejího dítěte?

Zodpovězení těchto výzkumných otázek je důležité a nezbytné pro dosažení výzkumného cíle, jenž byl stanoven v úvodu této práce, a to prostřednictvím metod uvedených výše.

5.9 Interpretace dat

5.9.1 Matka 1

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Normální.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Jedináček.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Později mluvilo.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: U rodičů, pak jenom s dítětem. Pak jsem se přestěhovala, protože to s rodičema nešlo, do podnájmu. Pak do azyláku.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Normálně. Chodíme třeba ven, hlavně ze školky a do školky. A někdy jdeme na hřiště u azyláku.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Společně si čistíme zuby, ta na něho musím dohlédnout a pouštím mu pohádky z youtube.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Jsem kopyto, neumím ani malovat. Takže ne. (D) Stavíme z kostek a jezdíme s autíčkama po koberci. Máme v azyláku takový s cestama.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Jo, hraje si sám s těma kostkama a s autama. (D) Dívá se na televizi.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Od třech.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: No napřed řval. (D) Když začal chodit do školy. (D) 14 dní, tři týdny, už si to nepamatuju.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Jo, sem tam jedeme k babičce, tak vynechá týden. A někdy je nemocnej.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Jsou to čúzy. (D) Pořád něco chtěj a já nechápu co.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Jo, pořád něco říkaj. (D) Nevim, já jim většinou nerozumím.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Ve školce se kámoší, říkala učitelka, s nějakým Bertíkem. Mimo školku nevím. Když jsme na tom hřišti, tak se tam baví s děčkama, ale nenavštěvujem se. Kdo by taky šel do azyláku.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Spíš dospělejch, je na ně zvyklej.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: V žádným případě.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: To bych mu dala. (D) Tak když už to s ním ty učitelky nacvičí, tak přece mi nebude dělat ostudu, že jo. (D) Samozřejmě se účastní.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Logopedie. Neumí ř, d a l.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Ne.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: No to ho snad naučijou ve školce, ne?

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Ve všem. (D) Jezdit na kolobrně.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Jo, cosi říkali a dávali nám. Takový čáry tam byly. Vůbec nechápu, na co to je. Že to tam máme obtahovat nebo tak, vůbec nevím.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Ho to nebaví, tak ne. Jako kdo má na to čas jako.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: No, aby mi nic nedávali. Od toho snad školka je, aby to s ním cvičili tam. Stejně nevím, co s tím a v azyláku mi to nikdo neřek.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Jasně.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Jo, vůbec nechápu proč. Šikovnej, domluví se, tak nechápu prostě.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku	X			X				X				X	
Stimulace vhodná							X			X			X
Stimulace nutná		X	X		X	X			X		X		

Tabulka 6 Celkové vyhodnocení dítěte 1

Závěr k matce 1 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka s dítětem určitým způsobem pracuje (rozvíjí motoriku stavbou kostek a hrou s autíčkem), společné činnosti se týkají

spíše jen hygienických návyků. Při vstupu do mateřské školy dítě nezvládlo odloučení od rodičů. Bylo plačtivé. Tento stav se změnil přibližně po třech týdnech. Matka nemá povědomí o tom, co je to školní připravenost, a očekává, že dítě adekvátně připraví učitelky v mateřské škole bez jejího podílení se. V minulosti již matce byly doporučeny pracovní listy na rozvoj určitých oblastí dítěte, avšak matka s dítětem nepracuje z důvodu nedostatku času, a protože to dítě nebaví. Matka si myslí, že tyto činnosti má s dítětem vykonávat mateřská škola. Celkově hodnotí matka své dítě jako připravené do školy. Dítěti byl doporučen odklad. Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že v šesti ze 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace a ve třech oblastech je stimulace vhodná. Dítě je v současné době v péči logopeda. Na základě diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť doporučuji vyšetření dítěte ve školském poradenském zařízení z důvodu nedostatečné školní připravenosti a zvážení možnosti odkladu povinné školní docházky a současně intenzivní práci s dítětem v oblasti zrakové diferenciaci, prostorové orientace, matematiky, fonologického uvědomování a grafomotoriky. Vhodné by bylo matku zaškolit a umožnit jí práci s dítětem pod vedením speciálního pedagoga.

5.9.2 Matka 2

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Trochu komplikace, bylo mi špatně. Těhotenství jsem prozvracela. Porod byl dlouhý, 19 hodin.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Jedináček. Už další mít nebudu. (D) Do toho znovu nejdu.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Měl nějaký problémy, že se mu špatně sedělo, že měl uvolněný břišní svaly. Ale jinak dobrý.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: Rozvedli jsme se, když byly malýmu tři roky. Na nájem jsem neměla, tak jsme šli do azyláku. (D) Jo, sem tam mi mamka pohlídá. (D) Jsem na úřadě práce. (D) Beru dávky na bydlení.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Jsme na hřišti.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Nemáme.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Někdy spolu vaříme, když mám zrovna chuť.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Jasně, u telky. Anebo tablet. (D) Tablet.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Od třech.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: No jistě.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Jo.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Normální.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Jo, něco mi dycky říkaj.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Jasně. I mimo školku.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Je mu to jedno.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Ne.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: Nemá.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Není.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Ne.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: To ho naučijou učitelky.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Všechno mu jde.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Jo, jakýsi čáry.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Ani nevím, kam sem je dala.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Víc času.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Jasně že je.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Učitelky cosi říkali.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku				X	X			X			X		
Stimulace vhodná		X	X				X		X	X		X	X
Stimulace nutná	X					X							

Tabulka 7 Celkové vyhodnocení dítěte 2

Závěr k matce 2 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka s dítětem nemá žádné společné rituály a prakticky žádným způsobem s ním nepracuje, pouze s ním občas vaří. Odloučení od rodičů v mateřské škole zvládá bez problémů. Matka nemá povědomí o tom, co je to školní připravenost, a očekává, že dovednosti potřebné pro vstup do základní školy získá dítě učením v mateřské škole. Dítě není v péči žádného odborného pracoviště. Matka dostala pracovní listy v mateřské škole, ale nepracuje s nimi, neví, kam je dala. V domácí přípravě by matce pomohlo mít více času pro práci s dítětem. Matka své dítě hodnotí jako

připravené pro vstup do školy. Ze strany mateřské školy byla s matkou komunikována možnost odkladu povinné školní docházky. Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že ve dvou ze 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, v sedmi oblastech je stimulace vhodná. Na základě diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť doporučují matce práci s dítětem na rozvoji oblastí zrakové diferenciacce a matematiky. V oblastech zrakové diferenciacce (dvojice), prostorové orientace, fonologického uvědomění (sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciacce) a grafomotoriky (záměrná změna směru, úchop) doporučují matce zaměřit se na zlepšování dovedností dítěte. Vhodné by bylo matku zaškolit a umožnit jí práci s dítětem pod vedením odborného pracovníka.

5.9.3 Matka 3

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Normální. Asi do šesti měsíců, kdy mi řekli, že moje dítě má velkou hlavičku. V tu chvíli jsem si představovala, jaká zrůdička se mi narodí.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Má sourozence. První v pořadí.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Nevím, co to slovo znamená. Dlouho nemluvila, pak si vymyslela vlastní řeč.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: V harmonickém samozřejmě. Jsme úplná rodina i bez otce. Bydleli jsme s babičkou, než jsme se museli přestěhovat. (D) Jsem zaměstnaná a bez dávek.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Na hřišti.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Ano. Večerní jsou po koupání, takovou rodinou hru. Víkendové máme ranní snídane v posteli.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Vyrábíme spoustu nesmyslů.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Ano. Jí stačí dát cokoliv, ona si s tím pohraje. (D) Polštářek.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Od dvou a půl.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: Jo.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Pravidelně.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: V pohodě.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Ano.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Ve školce i mimo školku.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Podle situace.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Ne, moje je vždycky nejupatlanější.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: Ano.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Jsme v péči logopeda.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Zním.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Asi jo.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Zblbnout všechny kolem.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Ano. Dostali jsme i pracovní listy.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Procvičujeme.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Tak to už fakt nevím. Děláme maximum.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Nemyslím si.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Ano, já jsem si myslela, že není připravena a měla by mít odklad.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku	X			X				X		X			X
Stimulace vhodná		X					X		X		X	X	
Stimulace nutná			X		X	X							

Tabulka 8 Celkové vyhodnocení dítěte 3

Závěr k matce 3 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka má s dítětem společné rituály v podobě hry před spaním a víkendových společných snídaní v posteli. Také spolu často tvoří. Matka tedy s dítětem určitým způsobem pracuje a rozvíjí některé jeho dovednosti. Odloučení od rodičů v mateřské škole dítě zvládá. Matka zná pojem školní připravenost a má také představu o kompetencích dítěte před nástupem do základní školy. Dítě je v péči logopeda. Matce byly dány k dispozici pracovní listy na procvičování, které společně s dítětem vypracovávají. Matka je toho názoru, že dělá s dítětem maximum pro jeho rozvoj. I přesto si však myslí, že její dítě není dostatečně školně připravené. Matce byl doporučený odklad povinné školní docházky dítěte a ta s ním souhlasí. Z výsledků

diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že u dítěte je stimulace nutná ve třech ze 13 zkoumaných oblastí a v pěti oblastech je stimulace vhodná. Vzhledem k souhlasu matky s odkladem povinné školní docházky dítěte je nutné se v následujícím roce věnovat rozvoji prostorové orientace a matematických schopností dítěte. Vhodný je také rozvoj oblastí zrakové diferenciacce, sluchové diferenciacce a grafomotoriky.

5.9.4 Matka 4

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: V pořádku.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Jedináček není, má sourozence. Druhá v pořadí.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Předčasný vývoj.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: Neúplná rodina. Žije přece s rozvedenou matkou. A navíc bydlíme v azyláku. Tak asi těžko bude z úplné rodiny. Jsem zaměstnaná.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Na zahradě a někdy u zvířat u babičky

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Krmení králíku, slepic. Zpíváme u toho slepičí básničky.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Když přijde kámoška na kafe, tak si maluje vedle nás a občas jí s tím pomůžu.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Ano. Má nejradši králíčka Pudinka.

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Od třech.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: Ráno asi hodinu ne a pak je v cajku.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Ano.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Dá se.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Ano. (D) I o tom, jak pracuje.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Má kamarády ve školce. Mimo školku taky.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Spíš dětí. Dospělých se ale nestraní.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Ne.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: Nemá.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Není.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Ano.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Myslím si, že ano. (D) Musí poznat kolečko, čtvereček, barvy, zavázat si tkanička.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Všechno. Ředitelka zeměkoule od malička.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Ne.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Nedostali jsme. Asi bych je využila.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Ona ale nemá žádný problém. Nepotřebuje nic plynule rozvíjet.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Ano.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Ne.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku				X	X			X		X	X		X
Stimulace vhodná												X	
Stimulace nutná	X	X	X			X	X		X				

Tabulka 9 Celkové vyhodnocení dítěte 4

Závěr k matce 4 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka s dítětem příležitostně tráví volný čas u prarodičů, kde se věnují praktickým činnostem, jako je péče o domácí zvířata. Tyto činnosti doprovázejí písničkami. Matka také spíše pasivně pomáhá dítěti s malováním. Další volnočasové aktivity a rituály neuvádla. Dítě nezvládá odloučení od matky v mateřské škole. Každý její odchod oplakává a uklidní se až přibližně po jedné hodině. Matka zná pojem školní připravenost, ví, co by mělo dítě umět před nástupem do školy (diferenciace geometrických tvarů, barev, sebeobsluha). Dítě není v péči žádného odborného pracoviště. Matce nebyly doporučeny žádné činnosti pro rozvoj dítěte. Matka by však pracovní listy využila. Podle své matky je dítě do školy připravené. Odklad povinné školní docházky navržen nebyl. Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že v šesti ze 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, u jedné oblasti je stimulace vhodná. Zbylých šest oblastí odpovídá věku dítěte. Na základě výrazně podprůměrných výsledků diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro

pedagogy škol a školních poradenských pracovišť doporučují matce zvážit možnost odkladu povinné školní docházky a také podrobnější vyšetření dítěte ve školském poradenském zařízení. Vzhledem k zájmu matky o rozvoj kompetencí dítěte by bylo vhodné matku adekvátně zaškolit, aby mohla s dítětem využívat pracovní listy efektivně, a došlo tak k co nejvyšší míře rozvoje. Je také vhodné pracovat pod vedením speciálního pedagoga.

5.9.5 Matka 5

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Normální.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Má sourozence. Čtvrtý v pořadí. (Má sourozence dvojčata.)

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Normální.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: Přítel, já, čtyři děcka jako. Bydleli sme na hoteláku, ale nešlo to vydržet.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Normálně.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Nemáme žádný rituály.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Uklízí. (D) Jako na azyláku? Jste se jako zbláznil?

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Tak on není nikdy sám. Oni jsou pořád spolu. (D) Nejradši si hraje se sourozencema.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Od čtyřech.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: Tak je tam s bráchama.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: No, jak se tam dostaneme, tak jo. Dítě je často nemocné. Jeden kýchne a všichni to dostanou.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Normální.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Jo.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Asi jo (ve školce). Mimo školku asi ne. Já je moc nepouštím na ty chodby.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Nevím, jsem to nepozorovala.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Ne, všichni stejně skvělí. Na cizí děcka se nedívám.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: Ne.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Logopedka.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Jo. Mně to říkali u nejstaršího cosi, mi to vysvětlovali.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Říkám, že mně to vysvětlovali u nejstaršího.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Sporty.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Jo, logopedka. (D) No, jakýsi cosi má v tom sešitě, když jdeme od ní.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Možná tata, ale moc se nestýkáme. Já na to nemám moc čas.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Byt, víc peněz.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Jo, jenom trochu špatně mluví.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: No ta logopedka.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku	X			X	X			X		X	X		
Stimulace vhodná			X									X	X
Stimulace nutná		X				X	X		X				

Tabulka 10 Celkové vyhodnocení dítěte 5

Závěr k matce 5 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka s dítětem žádným způsobem nepracuje, je zde patrná absence rituálů a jakýchkoliv společných činností. Dítě si často hraje se svými sourozenci bez matky. Dítě zvládá odloučení od rodičů bez problémů, protože je v mateřské škole se svými sourozenci. Matka se s pojmem školní připravenosti setkala při vstupu nejstaršího dítěte do základního vzdělávání. Dítě je v současné době v péči logopeda. Logopedka matce s dítětem poskytla pracovní listy, jež mají v sešitě, který s sebou nosí na logopedii. Matka své dítě hodnotí jako připravené pro vstup do školy, je si však vědoma vady řeči dítěte. Zmínka o odkladu povinné školní docházky vzešla ze strany logopedky. Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že ve čtyřech ze 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, ve třech oblastech je stimulace vhodná. Na základě diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť doporučují matce rozvoj zrakové diferenciaci, matematiky (porovnání a množství), sluchovou analýzu a syntézu a sluchovou diferenciaci.

V oblasti grafomotoriky (pracovní návyky a formální provedení kresby, úchop) doporučuji matce zaměřit se na zlepšování dovedností dítěte. Vhodné by bylo matku zaškolit a umožnit jí práci s dítětem pod vedením odborného pracovníka.

5.9.6 Matka 6

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Hrozný.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Syn je druhý v pořadí.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Špatně chodil.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: V normálním. Když se narodil, už jsme byli sami. S babičkou a dědečkem se vídají. Jsem na mateřské. Dostávám dávky.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Je ve školce, pak si pro něho přijdu, pak jdeme nakoupit a pak dom.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídaně, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Jo, rychle z postele, umýt zuby, nasnídat a ven.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: S klukama? Ne. Jakože bych je naučila háčkovat? Si hrajou spolu.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: S bráchou starším většinou.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Od třech.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: Jo, nic jinýho mu nezbyde.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Jo.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: No ta jedna je hrozná. Ta furt jenom říká, co všechno provedl ve školce. Ta druhá je víc v pohodě.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: No ta prudička hlavně.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Jo, ve školce i mimo školku.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Jak kdy, takovej normální.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Je to takový ušmudlaný.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: No, někdy.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: SVPčko.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: To každaj.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Čistit si zuby, poznat barvy, umět se najest.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Pruzení učitelek.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Aby poslechl, když mu někdo řekne, a přestal čůrat do umyvadla. Nedostali jsme žádné listy.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Ne. Jako na co, když je nepotřebuje.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Kdybychom měli pračku, tak by to bylo super.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Jasně, ať si užijou. To je snad povinný, ne?

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Jo, to SVPčko.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku				X				X	X				
Stimulace vhodná		X	X							X		X	X
Stimulace nutná	X				X	X	X				X		

Tabulka 11 Celkové vyhodnocení dítěte 6

Závěr k matce 6 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka s dítětem nemá žádné společné rituály, rána jsou hektická, matka spěchá s dítětem do mateřské školy, dítě je v interakci spíše se starším sourozencem. Odloučení od rodičů dítě zvládá. Matka má povědomí o pojmu školní připravenost, zná některé kompetence, které má dítě umět před nástupem do první třídy základní školy (hygiena, diferenciací barev, sebeobsluha). Dítě navštěvuje středisko výchovné péče kvůli problémovému chování. Matka neobdržela žádné pracovní listy. Matka hodnotí své dítě jako školně připravené. Středisko výchovné péče komunikovalo s matkou odklad povinné školní docházky. Z výsledků diagnostiky školní

připravenosti dítěte vyplývá, že v pěti z 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, v pěti oblastech je stimulace vhodná. Na základě diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť doporučují matce ve spolupráci se střediskem výchovné péče zaměřit se na rozvoj zrakové diferenciaci, prostorové orientace, matematických schopností, sluchové diferenciaci a grafomotoriky.

5.9.7 Matka 7

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Děsnej, no. Divný to bylo. Šli ven císařem.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Dvojčata. První a druhý (první byla dcera). (D) No to snad stačí ne, další děti fakt ne.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Sedět začali spolu. Chodit každé zvlášť.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: No, se mnou a mojí přítelkyní. Potkaly jsme se až tady v azyláku. (D) Děcka mají mě a přítelkyni. S prarodiči se moc nestýkáme, nechtějí to pochopit.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Žádný nemáme.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: No, chodíme ven s koloběžkou. A furt honíme v parku holuby. Zpíváme si (Šedí mucha na štěně...).

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: No jasně, barák z kostek!

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Co jim zbývá, že? Rádi hrají kuličky.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Teď poslední rok. Krátce.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: Určitě. Stopro.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Jasně. Jak to vyjde. Někdy třeba musíme udělat něco jiného.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Jo, dobrý, je tam jedna taková hezká, ta bruneta.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Jo. Furt něco říkaj. Ona třeba furt říká, že dcera krade děckám jídlo.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Když mají jídlo, tak mají kamarády.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Ničí, oni si stačí.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Vždycky to mají takový malý a černý.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: On jo, ona ne. Ale my je tam moc nepouštíme na nějaký besídky. To je vždycky v blbou dobu.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Ne. Jako učitelky něco říkaly, ale není potřeba.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Jasně, to ví každej.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Musí umět chodit, aby tam došli, musí umět odnést aktovku a měli by umět jíst příborem. To nám ještě moc nejde.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Všechno.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Tak pořád, oni jsou jako chytrý. (D) Dali nám nějaký listy, nějaký čmáranice.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Děcka to nebaví, recyklujeme je.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Být někde v klidu doma sami.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Jasně. Ještě teda nemají ty aktovky, ale to časem.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Učitelka předtím něco říkala, ale pak už o tom nemluvila.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku				X				X					
Stimulace vhodná			X			X				X	X		X
Stimulace nutná	X	X			X		X		X			X	

Tabulka 12 Celkové vyhodnocení dítěte 7-1

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku				X	X			X		X			
Stimulace vhodná		X	X						X		X	X	X
Stimulace nutná	X					X	X						

Tabulka 13 Celkové vyhodnocení dítěte 7-2

Závěr k matce 7 a jejím dětem

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka nejčastěji s dětmi staví z kostek a také si zpívají písničky, čímž u dětí dochází k rozvoji motoriky, paměti a fonologického uvědomování. Odloučení od rodičů v mateřské škole zvládají obě děti bez problémů. Matka uvádí, že zná pojem školní připravenost, avšak po doplňujícím dotazu, jaké kompetence by mělo dítě mít, matka uvedla, cituji: „*musí umět chodit, umět odnést aktovku a jíst přiborem.*“ Sama dodává, že některé z těchto kompetencí děti neumí. Děti nejsou v péči žádného odborného pracoviště. Matka obdržela v mateřské škole pro děti pracovní listy na rozvoj zrakové diferenciaci a grafomotoriky. Z důvodu nezájmu dětí matka pracovní listy nevyužívá. Matka své děti hodnotí jako školně připravené, zaměřuje se však spíše na materiální vybavení než na kompetence dětí. Ze strany mateřské školy v minulosti byla komunikována možnost odkladu povinné školní docházky.

Dítě 7-1

Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že v šesti z 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, v pěti oblastech je stimulace vhodná.

Dítě 7-2

Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že ve třech z 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, v šesti oblastech je stimulace vhodná.

Na základě diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť doporučují matce práci s dětmi na rozvoji zrakové diferenciaci, matematických schopností, fonologického uvědomování a grafomotoriky. V oblastech prostorové orientace a grafomotoriky (pracovní návyky a formální provedení kresby) doporučují matce zaměřit se na zlepšování dovedností dětí. S ohledem na

povědomí matky je nutné matku zaškolit a umožnit jí práci s dítětem ideálně pod vedením speciálního pedagoga.

5.9.8 Matka 8

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Normální.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Má sourozence. Je šestý.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Pozdě začal mluvit a chodit.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: Jsme na azyláku už dlouho. Dostávám dávky.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Si tam hraje s děckama. (D) Jako jaký básničky? (D) To neumím ani já.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Jo, musíme být o půl deváté ve školce.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Na to není čas.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Si hraje s kámošema. Vlastně nevím.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Asi od třech.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: Jasně, že zvládá.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Většinou jo.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Takový normální. Já to neprožívám.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Jo.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Jo, má. I v azyláku.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Když je s děčkama, tak je s děčkama. Když je s dospělejma, tak je s dospělejma.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Ne, proč jako? Jsem si měla něčeho všimnout?

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: Ježiš, to nevím. (D) Nechodíme, proč? To musím?

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Má nějakou výuku ve školce s učitelkou.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Ne.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Asi jo. Učí se to ve školce.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Ve všem. (D) Taky ve všem vyniká.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Něco jsme tam dostali.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Tak jednou dvakrát jsme s nima něco dělali.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Cože? Já nevím, jsem o tom nepřemýšlela.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: No samozřejmě.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Jo, už odklad měl. V září de do školy.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku	X												
Stimulace vhodná		X											
Stimulace nutná			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Tabulka 14 Celkové vyhodnocení dítěte 8

Závěr k matce 8 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka s dítětem nemají žádné společné rituály z důvodu uváděné absence času. Jako jejich pevný bod dne uvádí matka čas příchodu do mateřské školy. Odloučení od rodičů dítě zvládá bez potíží. Matka nezná pojem školní připravenost, předpokládá, že potřebné schopnosti získává dítě v mateřské škole. Jedná se o dítě již s jedním odkladem povinné školní docházky. Dítě je ve školce v péči speciální pedagožky, podpora dítěte je realizována předměty speciálněpedagogické péče. Matka dostala v rámci speciálněpedagogické péče také pracovní listy k rozvoji kompetencí dítěte. Matka uvádí, že je využívá sporadicky. Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že v 11 z 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, v jedné oblasti je stimulace vhodná a v jedné oblasti odpovídá věku dítěte. Na základě výsledku diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť je nutná spolupráce se školským poradenským

zařazením a také je nutná speciálněpedagogická péče. Jedinou oblastí, která odpovídá věku dítěte, je zrková diferenciac (odlišení stranově převráceného prvku v řadě obrázků).

5.9.9 Matka 9

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Sem byla v nemocnici. (D) Furt.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Jedno.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Jak říkala doktorka cosi, že pozdě všechno.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: Tak nikde nás nechtěli, že jo. Já nemám prachy na bydlení.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Volný čas? Já nevím, normálně.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Ne.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Ne.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Ne, chodí s kamarády na hřiště.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Asi od čtyř.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: No, jo, v pohodě.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Víceméně.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Na bodu mrazu.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: Jasně.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Jasně.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Jsem si nevšimla.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Ne.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: Jsem si nevšimla.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Ted' nás poslali do poradny. (D) Pedpsy.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Ne.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Zhruba jo.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Vymýšlet kraviny.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Jo.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Dělá to se sockou. (D) Sociální pracovníci na azyláku.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Abysme měli normální bydlení.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Úči říkaj, že ne. (D) Ať tam jde.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Jo, učitelky. A teď ta poradna, jak jsme byli.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku								X					
Stimulace vhodná		X	X				X		X	X		X	X
Stimulace nutná	X			X	X	X					X		

Tabulka 15 Celkové vyhodnocení dítěte 9

Závěr k matce 9 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou vyplývá, že matka s dítětem nedělají žádné společné činnosti, nemají ani žádné společné rituály. Dítě odloučení od rodičů v mateřské škole zvládá. Matka nezná pojem školní připravenost, nicméně uvádí, že částečně ví, co by dítě mělo umět před nástupem do základní školy. Dítě bylo odesláno do pedagogicko-psychologické poradny. Matka rovněž dostala pracovní listy, které dítě vypracovává se sociální pracovníci v azylovém domě. Odklad povinné školní docházky byl komunikován jak ze strany mateřské školy, tak nově i ze strany pedagogicko-psychologické poradny. Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že v pěti z 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, v sedmi oblastech je stimulace vhodná. Výsledky diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť korelují se zjištěním pedagogicko-psychologické poradny a následným doporučením odkladu povinné školní docházky. Dítě by mělo mít speciálněpedagogickou péči.

5.9.10 Matka 10

Anamnestická část

Otázka: Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Odpověď: Všechno bylo v pořádku.

Otázka: Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Odpověď: Je třetí v pořadí.

Otázka: Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

Odpověď: Měla takové široké plínky, když byla malá. Ve školce už nám je nedovolili. Mluvila prý celkem pozdě. Hodně brečela, nechtěla spát.

Otázka: V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Odpověď: Jo, v úplné rodině. To jsem byla podruhé vdaná. Stýkáme se s našima a nikoho dalšího nemáme, už umřeli. Na mateřskou jsem šla z úřadu práce a teď nepracuju, jsem doma s nejmladším. Bydleli jsme u našich, ale pak jsme se musela odstěhovat do azyláku, protože mě tam nechtěli. Měla jsem nějaké peníze na topení, jinak nic.

Rozvoj dítěte v rodině

Otázka: Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Odpověď: Jdeme si sednout na zahrádku, někam, kde jsou průlezky, pískoviště a tak.

Otázka: Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídání, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Odpověď: Ráno toho moc nestíháme, jsem ráda, že stihneme dojít do školky. Občas je malá protivná. O víkendu spíme. Večer se dívá s ostatníma na pohádky v televizi. Na básničky nemám čas.

Otázka: Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Odpověď: Na čem bysme pracovali? Hrajeme pexeso, které nám dali ve školce. O Vánocích zdobíme stromek.

Otázka: Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Odpověď: Sama moc ne, pořád otravuje. Občas si na zahradě hraje s kočkou. Má ráda plyšáky.

Předškolní vzdělávání

Otázka: Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Odpověď: Od 4. tam chodíme, ale nelíbí se jí tam.

Otázka: Zvládá Vaše dítě odloučení od Vás v mateřské škole?

Odpověď: Ted' už jo. Předtím pořád brečela, a tak tam nemohla zůstat. A taky byla furt nemocná.

Otázka: Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Odpověď: Ted' je to lepší, už není tak moc nemocná a taky tam musí chodit.

Otázka: Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Odpověď: Docela dobré.

Otázka: Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Odpověď: No jako občas řeknou, když třeba zlobila, ale jinak moc ne.

Otázka: Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Odpověď: Má. Chodí tam děcka od sousedů. A taky zná děcka u našich.

Otázka: Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Odpověď: Jak kdy, baví se se všema.

Otázka: Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Odpověď: Ne.

Otázka: Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Odpověď: Nemá. Já chcu, aby tam chodila. Učitelky ji pak budou mít radši.

Školní připravenost

Otázka: Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Odpověď: Ne.

Otázka: Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Odpověď: Někdo to říkal, ale nedokážu to vysvětlit.

Otázka: Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

Odpověď: Obléct se, podepsat a tak.

Otázka: V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Odpověď: Jdou jí ty besídky.

Otázka: Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Odpověď: Ne.

Otázka: Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Odpověď: Asi ne.

Otázka: Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Odpověď: Kdyby toho dělali víc ve školce, já tomu stejně nerozumím, nevím, s kým bych to řešila.

Otázka: Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Odpověď: Ano.

Otázka: Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Odpověď: Ve školce o tom mluvila učitelka. Ale myslím, že je na tom malá docela dobře.

Vyhodnocení školní připravenosti dítěte

	ZŘ	ZD	PO	MŘ	MT	MM	SASI	SASII	SD	GZ	GS	GD	GF
Odpovídá věku	X		X	X				X	X	X			X
Stimulace vhodná		X				X	X				X	X	
Stimulace nutná					X								

Tabulka 16 Celkové vyhodnocení dítěte 10

Závěr k matce 10 a jejímu dítěti

Z výše uvedeného rozhovoru s matkou nevyplývají konkrétní společné aktivity či specifické rituály s dítětem. Tvoří společnou tematickou výzdobu. Společně hrají pexeso, které obdrželi v mateřské škole. Dítě si často samo hraje s plyšovými hračkami. Dítě nyní zvládá odloučení od matky bez potíží, dříve bylo dítě natolik plačtivé, že nemohlo zůstat v mateřské škole, a mělo zvýšenou nemocnost. Matka slyšela pojem školní připravenost, ale nebyla schopná jej vysvětlit. Mezi kompetence, které má dítě umět před začátkem nástupu do základní školy uvádí základní sebeobsluhu a schopnost podepsat se. Dítě není v péči žádného odborného pracoviště. Pracovní listy matce předány nebyly a matka by je ani nevyužívala. Ocenila by, kdyby dítě bylo více připravováno v mateřské škole. Jak sama podotýká, doporučeným metodám nerozumí. Dítě je podle matky dostatečně školně připravené. Možnost odkladu byla komunikována ze strany mateřské školy, avšak matka stále trvá na názoru, že dítě je dostatečně školně připravené. Z výsledků diagnostiky školní připravenosti dítěte vyplývá, že v jedné z 13 zkoumaných oblastí je u dítěte nutná stimulace, v pěti oblastech je stimulace vhodná. Na základě diagnostiky pomocí testu školní připravenosti varianty pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť doporučují matce práci s dítětem na rozvoji oblasti matematických představ (třídění). V oblastech zrakové diference (dvojice), matematických představ (množství), fonologického uvědomování (sluchová analýza a syntéza, sluchová diference) a grafomotoriky (horní smyčka). Vhodné by bylo rovněž zaškolit matku, a umožnit jí tak práci s dítětem pod vedením odborného pracovníka.

6 Diskuze

Školní připravenost je na teoretické úrovni diskutované téma ve smyslu toho, jaká kritéria má dítě splňovat před nástupem do základní školy a jakými nástroji zlepšovat jeho školní připravenost. Odborníci rovněž často diskutují rozdíl mezi školní připraveností a školní zralostí. V současné době není rozdíl mezi uvedenými pojmy definován, neboť se má za to, že se oba pojmy prolínají. Jsou tedy částečně chápány jako synonyma. Pojem školní připravenost se považuje za pojem nadřazený. V praxi však není věnována dostatečná pozornost školní připravenosti dětí v konkrétním typu prostředí, obzvláště ve zkoumaném specifickém prostředí.

Výzkumného šetření práce se zúčastnilo 10 subjektů (matek) a samotné výzkumné šetření bylo provedeno kvalitativní metodou polostrukturovaného rozhovoru a kvantitativní metodou standardizovaného testu školní připravenosti u dětí.

Hlavním výzkumným cílem práce tedy bylo zjištění vztahu mezi povědomím matek ze specifického prostředí o školní připravenosti obecně a školní připravenosti jejich dětí a faktickou školní připraveností těchto dětí, které jsou v období před nástupem do základní školy, tedy zda matky z azylových domů mají povědomí o tom, co je to školní připravenost, zda mají k dispozici vhodný nástroj a zda jsou schopny jej použít a dostatečně připravit své děti na povinnou školní docházku.

Pro zodpovězení uvedeného hlavního výzkumného cíle tak bylo nutné stanovit a zodpovědět tyto výzkumné otázky:

- Jsou matky z azylových domů orientovány v problematice školní připravenosti?
- Pracují dostatečně matky z azylových domů se svými dětmi a rozvíjejí je pro potřeby povinné školní docházky?
- Jaký vliv má prostředí na matčinu účast na školní připravenosti jejího dítěte?

K jednotlivým dílčím otázkám:

1. *Jsou matky z azylových domů orientovány v problematice školní připravenosti?*

Matkám byly položeny otázky směřující ke zjištění míry povědomí o školní připravenosti a orientaci v této problematice. Otázky v rozhovoru cílily nejen na samotnou znalost pojmu školní připravenosti, ale také na jeho obsah. Po analýze a následné interpretaci odpovědí matek vyplynulo, že nejsou orientovány v problematice školní připravenosti, byť se s tímto pojmem již setkaly. Jejich znalost obsahu pojmu školní připravenost je částečná, či

zkreslená. Neodpovídá tedy skutečnosti a adekvátní míře, která by vedla k vhodné přípravě dítěte ze strany matky. S pojmem školní připravenost se spíše setkaly matky s více dětmi.

2. *Pracují dostatečně matky z azylových domů se svými dětmi a rozvíjejí je pro potřeby povinné školní docházky?*

Na tuto otázku navazovaly především tyto otázky polostrukturovaného rozhovoru:

- *Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?*
- *Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)*
- *Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)*
- *Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?*
- *Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?*

Cílem těchto otázek bylo zjištění, zda matkám byly odborníky doporučeny metody, kterými je potřeba rozvíjet konkrétní oblasti dítěte, potažmo zda matka vyhledávala tyto metody aktivně.

Z realizovaného výzkumného šetření vyplynulo, že pouze jedna z respondentek skutečně pracuje s obdrženými materiály, a pracuje tak na rozvoji schopností svého dítěte. Zbylé respondenty nepracují s dětmi na rozvoji především z důvodů nedostatku času či subjektivnímu nepochopení úloh obsažených v pracovních listech, případně matky očekávají, že rozvoj kompetencí dítěte pro povinnou školní docházku je v gesci mateřské školy jakožto výchovně vzdělávací instituce.

Pasivní přístup matek k rozvoji školní připravenosti dítěte spočívá také v nedostatečné znalosti či povědomí o důležitosti obsahu tohoto pojmu. Pokud se toto u matek nezmění, není možná jejich aktivní spolupráce v dostatečné míře na školní připravenosti dítěte.

U této otázky lze konstatovat, že matky ze specifického prostředí nepracují se svými dětmi dostatečně na rozvoji jejich kompetencí obsažených ve školní připravenosti. Důvody, pro

kteřé tyto kompetence nerozvíjí, jsou zpravidla individuální, přičemž převažuje subjektivní pocit nedostatku času na práci s dítětem.

3. *Jaký vliv má prostředí na matčinu účast na školní připravenosti jejího dítěte?*

K zodpovězení této otázky byly v polostrukturovaném rozhovoru použity především tyto otázky:

- *Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti? Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?*
- *Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?*

Ve třech případech ovlivňuje účast matky na školní připravenosti dítěte neuspokojení jejich bytové potřeby. Tyto matky vidí samostatné bydlení a s ním spojený klid jako důležitý faktor pro práci s dítětem. Dvě z dotazovaných matek uvedly jako podstatný faktor pro zlepšení školní připravenosti jejich dítěte vyšší účast mateřské školy na rozvoji dítěte. Důvodem pro tento závěr bylo sebekritické hodnocení matek, které uvádějí, že zadané práci nerozumí a zároveň tuto problematiku nemají s kým řešit. Další dvě respondentky uvedly zlepšení finanční situace a materiálního zabezpečení jako klíčový faktor ovlivňující jejich účast na školní připravenosti dítěte. Jedna respondentka nad uvedenou otázkou vůbec nepřemýšlela. Jedna matka pak uvedla potřebu delší časové dotace na práci s dítětem. Zbylé dvě respondentky nevidí nutnost pro rozvoj potřebných kompetencí dítěte.

Matky žijící v azylových domech jsou demotivovány stavem prostředí, ať již z bytových, finančních či materiálních důvodů. S dětmi tak nepracují adekvátně proto, že řeší výše uvedené problémy plynoucí z prostředí, ve kterém se nachází.

Získané výsledky nebylo možno porovnat s výsledky výzkumů stejného zaměření ať již v České republice, nebo v zahraničí, neboť výzkum na toto konkrétní téma nebyl doposud proveden.

6.1 Limity studie

Autor výše uvedeného výzkumného šetření shledal limity, jež mohly ovlivnit tuto diplomovou práci. Těmito limity byly především limity na straně zkoumaných osob, limity na straně výzkumníka a limity na straně metodiky výzkumu. Mezi limity na straně zkoumaných osob autor uvádí aktuální rozpoložení respondentů v době konání rozhovoru, tedy únava, aktuální emoční stav či délka rozhovoru. Dalším limitem mohlo být samotné

specifické prostředí, neboť rozhovory byly prováděny přímo v azylových domech. U subjektů výzkumu je také nutné zmínit limity v podobě individuálních rysů, tzn. komunikačních a vyjadřovacích schopností, myšlenkových procesů a pozornosti.

Mezi limity na straně výzkumníka autor zahrnuje především předchozí zkušenost výzkumníka s technikou vedení rozhovorů. I přes snahu autora mohlo také dojít k emočnímu ovlivnění respondentek.

Na straně metodiky autor shledává jako limitní především počet respondentů, jelikož při opakování téhož výzkumu s početnějším zkoumaným vzorkem nemusí být reliabilita výsledků shodná. Limitem studie může být také zkreslení při interpretaci rozhovorů, které byly využity při vytváření této diplomové práce, kdy k tomuto mohlo dojít rozdílným pochopením odpovědi autorem od původní myšlenky respondenta.

7 Závěr

Hlavním cílem této diplomové práce bylo zjištění vztahu mezi povědomím matek ze specifického prostředí o školní připravenosti obecně a školní připravenosti jejich dětí a faktickou školní připraveností těchto dětí, které jsou v období před nástupem do základní školy, tedy zda matky z azylových domů mají povědomí o tom, co je to školní připravenost, zda mají k dispozici vhodný nástroj a zda jsou schopny jej použít a dostatečně připravit své děti na povinnou školní docházku.

V teoretické části se diplomová práce zabývala legislativním ukotvením povinné školní docházky, a to především z pohledu podmínek pro přijetí k povinné školní docházce a povinností rodičů, které jsou s přípravou jejich dítěte na povinnou školní docházku spojeny. Dále se autor v teoretické části zabýval rozborem pojmů školní zralost a připravenost a možnou diagnostikou školní připravenosti. V části týkající se zmíněné diagnostiky školní připravenosti byly zpracovány jednotlivé testovací metody, které se při hodnocení úrovně školní připravenosti používaly či používají. Závěrem teoretické části se pak autor věnoval rodině a jejím významem a funkcí.

V praktické části pak autor provedl výzkum, jehož účelem bylo zodpovězení hlavního cíle diplomové práce. Ke splnění tohoto cíle byly stanoveny dílčí výzkumné otázky, a to:

- Jsou matky z azylových domů orientovány v problematice školní připravenosti?
- Pracují dostatečně matky z azylových domů se svými dětmi a rozvíjejí je pro potřeby povinné školní docházky?
- Jaký vliv má prostředí na matčinu účast na školní připravenosti jejího dítěte?

Samotné jednotlivé otázky v prováděném polostrukturovaném rozhovoru byly formulovány tak, aby došlo k zodpovězení jednotlivých dílčích otázek a především aby byl naplněn hlavní cíl diplomové práce. Děti testovaných subjektů, resp. jejich školní připravenost byla zjišťována a hodnocena prostřednictvím diagnostiky školní připravenosti od Bednářové. Výsledky analýzy rozhovorů pak byly dány do kontrastu s výsledky dětí a jejich školní připraveností.

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že matky ze specifického prostředí subjektivně hodnotí, že mají povědomí o školní připravenosti a že jejich děti jsou dostatečně školně připravené. V kontrastu s provedenou diagnostikou školní připravenosti dětí se ukázalo, že uvedené subjektivní hodnocení matek neodpovídá faktické školní připravenosti dětí.

Vhodným nástrojem pro rozvoj kompetencí dítěte pro školní připravenost mohou být pracovní listy na rozvoj jednotlivých oblastí od autorky Bednářové. Matky nemají možnost samy získat tyto pracovní listy, neboť jejich zakoupení je vázáno na absolvování kurzu diagnostiky školní připravenosti. Matky tudíž nemají vhodný nástroj k dostatečné přípravě svých dětí na povinnou školní docházku a jsou odkázány pouze na odborné pracovníky, kteří daný kurz absolvovali a jsou schopni jim materiály poskytnout. Pokud matky ze strany odborných pracovníků pracovní listy obdržely, samy nebyly schopny tyto listy použít a pracovat s nimi. Z tohoto vyplývá, že matky nejsou schopny tento nástroj použít a dostatečně tak dítě připravit na povinnou školní docházku.

Ze zpracovaného výzkumu, analýzy a interpretace dat lze závěrem konstatovat, že cíl diplomové práce byl naplněn.

7.1 Doporučení pro praxi

Z provedeného výzkumu a závěru diplomové práce vyplývají následující doporučení pro praxi.

S matkami ze specifického prostředí je potřeba pracovat na zvýšení povědomí o školní připravenosti jejich dětí. Tohoto lze dosáhnout především individuálním zaškolením matky skrze besedy, propagační brožury, informační listy nebo reklamní videa. Materiály pro zvýšení jejich povědomí o školní připravenosti by měly být dostupné na místech často navštěvovaných těmito matkami, tj. u lékaře, v mateřské škole, v azylovém domě, ve školském poradenském zařízení.

Ke zlepšení výše uvedeného může vést zavedení povinnosti pro mateřské školy disponovat proškoleným pracovníkem v oblasti diagnostiky školní připravenosti, tedy pracovníkem, který absolvoval odborný kurz a má možnost zakoupit potřebné materiály, které následně může distribuovat matce a patřičně ji zaškolit či poradit. V případě potřeby by bylo vhodné umožnit matkám práci s dítětem přímo ve školce pod vedením tohoto odborného pracovníka.

Dalším doporučením je přítomnost speciálního pedagoga v azylovém domě. Nestačí pouze přítomnost sociálního pracovníka, který není plně kompetentní pro edukaci matek v této problematice. S přítomností speciálního pedagoga v azylovém domě by matky získaly možnost pracovat s dítětem pod vedením speciálního pedagoga přímo v azylovém domě. Odpadla by jim tak nutnost docházet do specializovaného pracoviště či mateřské školy, a získaly by tak čas, který byl jedním z faktorů, které matky uváděly jako překážku při práci s dítětem.

Seznam bibliografických citací

Monografie

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2010, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. Předškoláci a děti prvního stupně ZŠ. ISBN 978-80-251-2569-4.

BENDL, Stanislav. *Ukážněná třída, aneb, Kázeňské minimum pro učitele*. Praha: Triton, 2005, 298 s. ISBN 8072546244.

BERČÍKOVÁ, Alena. *Problematika odkladů povinné školní docházky*. In: BERČÍKOVÁ, Alena, ŠMELOVÁ, Eva, STOLINSKÁ, Dominika. *Učitel – aktér edukačního procesu předškolního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 33–44. ISBN 978-80-244-4033-0.

BUDÍKOVÁ, Jaroslava, KRUŠINOVÁ, Patricie, Pavla KUNCOVÁ. *Je vaše dítě připraveno do první třídy?*. Brno: Computer Press, 2004, 157 s. ISBN 80-722-6637-3.

ČÁBALOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Praha: Grada, 2011, 272 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2993-0.

DOKOUPILOVÁ, Ivana, HANÁKOVÁ, Adéla, KUNHARTOVÁ, Monika, POTMĚŠIL, Miloň, RŮŽIČKOVÁ, Veronika, KROUPOVÁ, Kateřina, URBANOVSKÁ, Eva, ZEDKOVÁ, Vladimíra. *Speciálněpedagogická intervence u dětí v raném věku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, 284 s. Ostatní odborné publikace. ISBN 978-80-244-4432-1.

DÖRNER, Klaus, PLOG, Ursula. *Bláznit je lidské: učebnice psychiatrie a psychoterapie*. Přeložil Jan LORENC. Praha: Grada Publishing, 1999, 353 s. Psyché. ISBN 80-7169-628-5.

GIDDENS, Anthony a Philip W. SUTTON. *Sociology*. 8th edition. Cambridge: Polity, 2017, xi, 1130. ISBN 978-0-7456-9668-3.

HARTL, Pavel, HARTLOVÁ, Helena. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010, 797 s. ISBN 978-80-7367-686-5.

HENDL, Jan, REMR, Jiří. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017, 464 s. ISBN 978-80-262-1192-1.

- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016, 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1392 s. ISBN 978-80-7400-503-9.
- JANKŮ, Ludmila. *Co má dítě umět před nástupem do školy*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 66 s.
- KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. Vyd. v nakl. Academia 2. Editor Tomáš HAVELKA. Praha: Academia, 2007, 132 s. ISBN 9788020014511.
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008, 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3.
- KROPÁČKOVÁ, Jana. *Má mateřská škola za úkol děti připravovat na školu, nebo ne?*. In: KROPÁČKOVÁ, Jana, LEŽALOVÁ, Renata. *Vstup do školy*. Praha: Raabe, c2012, 1–74 s. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-53-4.
- KŘOVÁČKOVÁ, Blanka. *Diagnostika – učitel - žák*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 84 s. ISBN 978-80-7435-498-4.
- LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2006, 368 s. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.
- LEŽALOVÁ, Renata. *Odklady povinné školní docházky*. In: ŠULOVÁ, Lenka, LEŽALOVÁ, Renata. *Diagnostika školní zralosti*. Praha: Raabe, c2012, s. 11–46 Školní zralost. ISBN 978-80-87553-52-7.
- MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Psyché (Grada), 2006, 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
- OTEVŘELOVÁ, Hana. *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál, 2016, 142 s. ISBN 978-80-262-1092-4.
- PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika: historické kořeny: výchova, socializace a prostředí: výchovná prostředí: škola a sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012, 203 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3470-5.
- PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Nové, rozš. A aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

RIGEL, Filip, BAHÝLOVÁ, Lenka, KUDROVÁ, Veronika, MORAVEC, Ondřej, PUŠKINOVÁ, Monika. *Školský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 838 s. ISBN 978-80-7400-550-3.

SVOBODA, Mojmír. *Diagnostika školní zralosti*. In: SVOBODA, Mojmír, Dana KREJČÍŘOVÁ, VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2015, 791 s. ISBN 978-80-262-0899-0.

ŠMELOVÁ, Eva, PETROVÁ Alena, SOURALOVÁ, Eva a kol. *Přípravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 312 s. Monografie. ISBN 978-80-244-3345-5.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014, 815 s. ISBN 978-80-262-0696-5.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. A přeprac. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

VALENTOVÁ, Ludmila. *Vstup dítěte do školy z hlediska školní připravenosti*. In: *Předškolní a primární pedagogika: Předškolná a elementárna pedagogika*. Vyd. 2. Editor Zuzana KOLLÁRIKOVÁ, editor Branislav PUPALA. Praha: Portál, 2010, s. 219–232. ISBN 978-80-7367-828-9.

VALIŠOVÁ, Alena. *Autorita ve výchově: vzestup, pád, nebo pomalý návrat*. Praha: Karolinum, 1999, 185 s. ISBN 8071848573.

ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. Pedagogická praxe. ISBN 978-80-7367-326-0.

Internetové zdroje

Jiráskův test školní připravenosti. Dostupně z WWW: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120051779>. [cit. 2019-03-10].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Desatero pro rodiče dětí předškolního věku*. 2012. On-line. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/desatero-pro-rodice-deti-predskolniho-veku>. [cit. 2019-02-23].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Přehled relevantních diagnostických metod k diagnostice rozumových schopností*. 2015. On-line. Dostupný z WWW: http://www.nuv.cz/uploads//poradenstvi/diagnostika/lmp/Priloha_2_tabulka_nastroju.pdf. [cit. 2019-04-15].

Orientační grafický test školní připravenosti. Online. Dostupné z WWW: <https://www.zshostivar.cz/itridy/kernjiraskuvtest.pdf>. [cit. 2019-02-15].

VLČKOVÁ, Helena, POLÁKOVÁ, Simona. *Test mapující připravenost na školu*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013. Online. Dostupné z WWW: <http://www.nuv.cz/t/diagnostika/projekt-dis/test-mapujici-pripravenost-pro-skolu-maters?highlightWords=maters>. [cit. 2019-06-11].

Právní normy

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Zákony pro lidi.cz*. AION CS 2010-2019. On-line. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#p36-1>. [cit. 2019-03-19].

ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz*. AION CS 2010-2019. On-line. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#f4578843>. [cit. 2019-03-19].

Seznam použitých zkratk

ZŘ	Zraková diferenciacie (Řady obrázků)
ZD	Zraková diferenciacie (Dvojice)
PO	Prostorová orientace (Prostorová orientace)
MŘ	Matematika (Řazení)
MT	Matematika (Třídění)
MM	Matematika (Množství)
SASI	Fonologické uvědomování (Sluchová analýza a syntéza I)
SASII	Fonologické uvědomování (Sluchová analýza a syntéza II)
SD	Fonologické uvědomování (Sluchová diferenciacie)
GZ	Grafomotorika (Zuby)
GS	Grafomotorika (Horní smyčka)
GD	Grafomotorika (Dům)
GF	Grafomotorika (Formální provedení)

Seznam obrázků, tabulek a příloh

Seznam obrázků

Obrázek 1 Kresba mužské postavy	21
Obrázek 2 Nápodoba psacího písma	22
Obrázek 3 Obkreslení skupiny teček.....	23

Seznam tabulek

Tabulka 1 Hodnotící tabulka Jiráskova testu školní zralosti	23
Tabulka 2 Hodnotící tabulka testu verbálního myšlení.....	24
Tabulka 3 Hodnocení diagnostiky školní připravenosti.....	28
Tabulka 4 Schématické zobrazení způsobů (stylů) výchovy	36
Tabulka 5 Subjekty výzkumu.....	40
Tabulka 6 Celkové vyhodnocení dítěte 1	44
Tabulka 7 Celkové vyhodnocení dítěte 2	48
Tabulka 8 Celkové vyhodnocení dítěte 3	52
Tabulka 9 Celkové vyhodnocení dítěte 4	56
Tabulka 10 Celkové vyhodnocení dítěte 5	60
Tabulka 11 Celkové vyhodnocení dítěte 6	64
Tabulka 12 Celkové vyhodnocení dítěte 7-1	68
Tabulka 13 Celkové vyhodnocení dítěte 7-2.....	69
Tabulka 14 Celkové vyhodnocení dítěte 8	73
Tabulka 15 Celkové vyhodnocení dítěte 9	77
Tabulka 16 Celkové vyhodnocení dítěte 10	80

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Polostrukturovaný rozhovor	
---	--

Příloha č. 1 – Polostrukturovaný rozhovor

Anamnestická část

Jaký byl průběh těhotenství a porodu?

Je dítě jedináček nebo má sourozence? Kolikáté v pořadí je dítě?

Jaký byl psychomotorický vývoj dítěte? (Plínky, řeč, kdy začalo sedět, chodit, byla tam nějaká opoždění atd.)

V jakém prostředí dítě vyrůstalo? (Úplná rodina, kontakt se širší rodinou, sociální zázemí, vlastní bydlení, zaměstnanost rodičů, sociální dávky apod.)

Rozvoj dítěte v rodině

Jak trávíte společný volný čas se svým dítětem?

Máte nějaké ranní, večerní nebo víkendové rituály? Jaké? (Společné snídane, čtení na dobrou noc, básničky, písničky při cestě do školy, čištění zubů atd.)

Vyrábíte něco či „pracujete“ na něčem společně? (Stavba z kostek, přáníčko, vánoční a velikonoční výzdoba, výkres atd.)

Zabaví se dítě samo? Má samostatné hry? S čím si nejraději hraje?

Předškolní vzdělávání

Od kolika let navštěvuje dítě MŠ?

Zvládá Vaše dítě odloučení od rodičů/Vás v mateřské škole?

Navštěvuje dítě školku pravidelně? Není docházka ovlivněna častou nemocností dítěte?

Jaké vztahy máte s učitelkami v mateřské škole?

Informují Vás učitelky z mateřské školy o chování a práci Vašeho dítěte?

Má Vaše dítě v MŠ kamarády? Mimo školku?

Vyhledává spíše společnost vrstevníků, nebo dospělých osob?

Vnímáte nějakou nápadnost při srovnání výrobků Vašeho dítěte s výrobky ostatních dětí?

Má dítě zábrany vystupovat před obecnstvem na školních besídkách?

Školní připravenost

Je Vaše dítě v péči nějakého odborného pracoviště? Jakého?

Znáte pojem školní připravenost? Už jste ho někdy slyšela?

Víte, co Vaše dítě má umět před nástupem do základní školy?

V čem/v jaké oblasti je Vaše dítě dobré? Co mu jde?

Doporučily Vám učitelky z MŠ či odborníci, co a jakým způsobem procvičovat s Vaším dítětem před nástupem na ZŠ? Dostali jste např. pracovní listy na rozvoj dítěte v určité oblasti?

Pokud jste dostali doporučení nebo pracovní listy: Využíváte je, procvičujete dané oblasti?

Pokud jste nedostali doporučení nebo pracovní listy: Využili byste je?

Co by Vám pomohlo v domácí přípravě, aby Vaše dítě mělo plynulejší rozvoj?

Myslíte si, že je Vaše dítě připravené do školy?

Navrhnul Vám někdo odklad školní docházky dítěte?

Anotace

Jméno a příjmení:	Jaroslav KAŇA
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	prof. PhDr. PaedDr. Miloň Potměšil, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Školní připravenost dětí ze specifického prostředí
Název v angličtině:	School preparedness of children from a specific environment
Anotace práce:	<p>Školní připravenost v sobě zahrnuje kompetence, které dítě nabývá v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické a dále je rozvíjí učení a sociální zkušeností, zejména v mateřské škole.</p> <p>Praktická část je zpracována formou výzkumného šetření za použití kvalitativní metody polostrukturovaného rozhovoru a kvantitativní metody standardizovaného testu Diagnostika školní připravenosti varianta pro pedagogy škol a školních poradenských pracovišť.</p> <p>Cílem práce je zjištění vztahu mezi povědomím matek ze specifického prostředí o školní připravenosti obecně a školní připravenosti jejich dětí a faktickou školní připraveností těchto dětí.</p>
Klíčová slova:	Školní připravenost – způsobilost – specifické prostředí – azylový dům – závislost – výchova – školní zralost – speciální pedagogika – edukační proces.
Anotace v angličtině:	<p>School preparedness includes competences that a child acquires in the field of cognitive, emotional-social, occupational and somatic, and further develops them by learning and social experience, especially in a kindergarten.</p> <p>The practical part is elaborated in the form of a research using qualitative method of semi-structured interview and quantitative method of standardized test Diagnostics of school preparedness the variant for teachers and school counseling centers.</p> <p>The aim of the thesis is to discover the relation between awareness of mothers from a specific environment and school preparedness of their children and their actual school preparedness.</p>
Klíčová slova v angličtině:	School preparedness – capability – specific environment – asylum house – addiction – education – school maturity – special education – educational process.
Přílohy vázané v práci:	Polostrukturovaný rozhovor
Rozsah práce:	95
Jazyk práce:	CZ